

วิกิตำรเศรษฐกิจ

และ

วัฒนธรรมนิยม

PRIDI-PHOONSUK
ปริดี - พูนสุข พนบงศ์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion **OPENBASE**.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-NonCommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

ป ร ฐ ก ฎ า ป ร ี ตี พ น ม ย ง ค์

วิกฤตเศรษฐกิจ

และ

วัฒนธรรมนิยม

ผาสุก พงษ์ไพจิตร

คณะกรรมการดำเนินงานโครงการฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล

นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

จัดพิมพ์เนื่องในโอกาส

ฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

(๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๔๓-๒๕๔๓)

หนังสือชุดครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

วิกฤตเศรษฐกิจและวัฒนธรรมนิยม

ผาสุก พงษ์ไพจิตร

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ISBN 974-7833-07-7

พิมพ์ครั้งแรก มิถุนายน ๒๕๔๒

จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์ : โครงการจัดทำสื่อเผยแพร่เกียรติคุณ นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส
สำหรับเด็กและเยาวชน

ประธาน : พิกพ ธงไชย

บรรณาธิการ : สันติสุข โสภณสิริ

กองบรรณาธิการ : กานต์ ธงไชย สุตใจ พรหมเกิด

คำอธิบายภาพปก : ยุคตื่นกาชาว เป็นช่วงหนึ่งในคำพยากรณ์ ๑๐ รัชกาล
ซึ่งเชื่อว่าเป็นคำพยากรณ์ที่รำลึกกันในสมัยหลังรัชกาลที่ ๕
ความหมายนัยหนึ่งของปริศนาคำพยากรณ์นี้ คือ เมืองไทยในสมัยหนึ่ง
จะถูกชนผิวขาวครอบครอง นับว่าสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
ในยุคโอเอเอ็มเอฟ ซึ่งเป็นยุคฝรั่งครองไทยแลนด์

เอื้อเฟื้อภาพปก : สมภพ บุตรราช

ผู้ร่วมจัดพิมพ์ : สถาบันปรีดี พนมยงค์

๖๕/๑ สุขุมวิท ๕๕ (ซอยทองหล่อ) เขตวัฒนา (ปณ.สันติสุข) กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

โทรศัพท์ ๓๔๑-๓๔๖๐-๑ โทรสาร ๓๔๑-๓๔๕๙

คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาลนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ภาคเอกชน

E-mail:pridi@ffc.or.th <http://www.pridi.org>

ประธาน : สุลักษณ์ ศิวรักษ์

ผู้จัดการ : โชคชัย สุทธาเวช

ดำเนินการผลิต : สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก

๑๔๔๕/๒๒๕ ซอยจรัสลาภ ถนนลิวันธร เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๔๔๑-๐๗๓๔ โทรสาร ๔๒๔-๖๒๔๐ E-mail:<cpublish@ffc.or.th>

แบบปก : สุวพันธ์ วัฒนสิน

รูปเล่ม : พลิกไท โทรศัพท์ ๔๔๔-๗๐๒๖-๗

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์ โทรศัพท์ ๔๑๑-๑๕๒๓, ๔๑๒-๖๕๕๒

จัดจำหน่าย : บริษัทเคล็ดไทย จำกัด โทรศัพท์ ๒๒๕-๙๕๓๖-๔๐

คำนำ

ปาฐกถาปริติ พนมยงค์ ประจำปี ๒๕๔๑ เรื่อง “วิกฤตเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมนิยม” ของ รศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร แสดงที่สถาบันปริติ พนมยงค์ เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๑ พิมพ์เนื่องในโอกาสฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริติ พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส (๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓) ในครั้งนี้ สอดคล้องกับนโยบายของสถาบันฯ ในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา ภูมิปัญญาของคนไทยในการแก้ไขปัญหาและหาทางออกแก่ประเทศชาติ กล่าวคือ ผู้เสนอได้หาทางออกให้กับเศรษฐกิจไทยที่เชื่อมโยงทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับสากล เช่น การสร้างความเข้มแข็งและความเป็นเจ้าของในทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชน การรังสรรค์ วัฒนธรรมท้องถิ่นและเศรษฐกิจพึ่งตนเอง การสร้างเครือข่ายของพลังประชาชนและองค์กรต่างๆ การศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์การแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างภูมิภาค และการสร้างกระแสสากลเพื่อขับเคลื่อนเกี่ยวกับการครอบงำของทุนนิยมโลกาภิวัตน์

สถาบันฯ ขอขอบคุณ รศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาปรับปรุงแก้ไขต้นฉบับ และอนุญาตให้จัดพิมพ์ปาฐกถาชุดนี้เป็นรูปเล่มพร้อมกับมอบคำนำปาฐกให้ด้วย

สถาบันฯ หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป เช่นเดียวกับเล่มอื่นๆ ที่ตีพิมพ์เนื่องในโอกาสฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริติ พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

คำนำปาฐก

ข้าพเจ้าคงเหมือนกับคนรุ่นเดียวกันอีกหลายคน ที่ความรู้เกี่ยวกับท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เป็นกระบวนการที่ค่อยๆ ก่อตัวขึ้นอย่างช้าๆ และไม่สมบูรณ์ เมื่อท่านออกจากเมืองไทยไปครั้งสุดท้าย (กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒) ข้าพเจ้ายังไม่ได้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษา สมัยเมื่อเป็นนักเรียนแล้ว ได้เรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตท่านบ้าง แต่ภาพที่ได้เป็นภาพที่สับสน มีความซับซ้อนซ่อนเงื่อนและเป็นเรื่องที่โยงกับอารมณ์ความรู้สึกอย่างมาก ข้าพเจ้าได้เรียนรู้และเข้าใจท่านลึกซึ้งมากขึ้นจริงๆ เมื่อข้าพเจ้าหันมาสนใจศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจสังคมและการเมืองสมัยใหม่ของไทย การศึกษานั้นทำให้ข้าพเจ้าได้ตระหนักถึงหลายสิ่งหลายอย่างที่ท่านได้ให้ไว้เป็นมรดกตกทอดกับพวกเรา

ในความเห็นของข้าพเจ้า ท่านอาจารย์ปรีดีเป็นบุคคลยิ่งใหญ่ของประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่แห่งคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ข้าพเจ้าไม่อยากจะพูดเกินเลยความเป็นจริง โดยทั่วไปเรามีแนวโน้มให้ความสำคัญกับบุคคลระดับนำของประเทศและให้คุณค่าน้อยกับขบวนการประชาชนคนธรรมดา แต่ในกรณีท่านอาจารย์ปรีดีนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านเป็นศูนย์รวมของ ๓ ขบวนการสำคัญที่ดำเนินอยู่ในสังคมไทยเมื่อช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ประการที่หนึ่งคือ การสร้างเสริมสังคมไทยให้ทันสมัย ประการที่สอง การคงความเป็นไทยและอธิปไตยของประเทศ ประการที่สามซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่สุดคือการท้าทาย และมุ่งขจัดความไม่เป็นธรรมในสังคมไทย ความมุ่งหวังของท่านอาจารย์ปรีดีในสามประเด็นที่กล่าวมา ยังมีความหมายต่อสังคมไทยแม้จนปัจจุบัน และด้วยเหตุฉะนี้ มรดกตกทอดที่ท่านอาจารย์ปรีดีทิ้งไว้ให้แกสังคมไทยจึงสำคัญอย่างยิ่งยวดและควรได้รับการเชิดชูให้เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไป

ช่วงหลังการปฏิวัติ ๒๔๗๕ ท่านอาจารย์ปรีดีริเริ่มโครงการสำคัญหลายโครงการ ด้วยจุดประสงค์ที่จะรับและปรับสถาบันสมัยใหม่ที่ใช้กันอยู่ในนานาอารยประเทศมาใช้ในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อสร้างรากฐานสมัยใหม่ให้กับเศรษฐกิจสังคมไทย ที่สำคัญได้แก่การปรับระบบกฎหมาย การปฏิรูประบบโครงสร้างภาษีอากร การสถาปนามหาวิทยาลัยเพื่อสร้างผู้บริหารและนักสังคมศาสตร์รุ่นใหม่

ขณะเดียวกัน ท่านอาจารย์ปรีดีก็ได้เป็นผู้สนับสนุนขบวนการโลกาภิวัตน์อย่างเกินเลย แต่ได้มีบทบาทหลักเพื่อคงรักษาไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยทางเศรษฐกิจและการเมืองของไทย พร้อมทั้งสร้างความแข็งแกร่งให้กับอธิปไตยของชาติยิ่งขึ้น บทบาทของท่านในขบวนการเสรีไทย และในขบวนการแก้ไขสนธิสัญญากับประเทศพันธมิตรช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้น เป็นที่ตระหนักกันทั่วแล้ว ทางด้านเศรษฐกิจ ท่านอาจารย์ปรีดีเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินการจนถึงที่สุดซึ่งการยกเลิกสนธิสัญญาไม่เสมอภาคกับเจ้าอาณานิคมในอดีต ท่านเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยให้เป็นสถาบันที่รักษาอธิปไตยทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นยุทธศาสตร์เพื่อปกป้องระบบเศรษฐกิจไทยให้พ้นจากการควบคุมของญี่ปุ่น

ที่สำคัญที่สุดคือ ท่านอาจารย์ปรีดีทำหยาความไม่เป็นธรรมของสังคมหลายรูปแบบ แม้ว่าความไม่เป็นธรรมดังกล่าวจะฝังรากลึกจนดูเสมือนเป็นธรรมชาติและแก้ไม่ได้แล้ว

มรดกของท่านอาจารย์ปรีดีทั้งสามประการที่สังคมไทยได้รับตกทอดมายังคงมีความหมายแม้ในสมัยไอเอ็มเอฟกำกับประเทศไทยอย่างสูงในขณะนี้ ภาวะวิกฤตการเงินที่สังคมไทยเผชิญอยู่ ตอกย้ำว่าเราต้องเข้าใจขบวนการโลกาภิวัตน์ และคิดแบบสากลได้ แต่เราต้องจัดการกับขบวนการโลกาภิวัตน์อย่างชาญฉลาด ที่สำคัญยิ่งคือ เราต้องรักษาอธิปไตยทางเศรษฐกิจไว้อย่างเต็มที่เพื่อที่เราจะบรรลุจุดมุ่งหมายทางสังคมที่เราให้คุณค่า และเรา

ต้องตระหนักว่าขบวนการโลกาภิวัตน์เป็นภัยคุกคามที่ทำให้ความเหลื่อมล้ำสูงขึ้น สังคมแตกแยกมากขึ้น ความไม่เป็นธรรมในสังคมจะมีมากขึ้นด้วย นอกเสียจากว่าเราจะร่วมกันต่อต้านภัยนี้อย่างแข็งขัน

ปาฐกถา ปริติ พนมยงค์ นี้เขียนขึ้นเมื่อต้นปี พ.ศ.๒๕๔๑ ประมาณ ๖ เดือนหลังจากที่ค่าเงินบาทลอยตัว และเศรษฐกิจไทยเริ่มเข้าสู่ภาวะวิกฤตหนักขึ้น ขณะที่เขียนนั้นสังคมไทยอยู่ในภาวะสับสนอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าอ่านหนังสือหลายเล่มเพื่อค้นหาข้อมูลและเพื่อเรียนรู้ประสบการณ์จากประเทศอื่นๆ ซึ่งอาจช่วยให้ข้าพเจ้าเข้าใจว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นกับสังคมของเรา และอนาคตจะเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าได้อ่านประสบการณ์ของลาตินอเมริกาหลายๆ ประเทศในลาตินอเมริกาได้ผ่านขบวนการวิกฤตการเงินคล้ายๆ กับเรา ต้องเข้าโครงการไอเอ็มเอฟ และดำเนินนโยบายเศรษฐกิจตามแนวทางของลัทธิเสรีนิยมใหม่ หรือ นิโวลีเบอร์ลิสซึม สิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นที่ลาตินอเมริกาก่อนไทยประมาณ ๑๐-๑๕ ปี ดังนั้น จึงอาจเรียนรู้จากประสบการณ์เหล่านี้ได้บ้าง เมื่อแรกนั้นพบว่า การอ่านเรื่องราวของลาตินอเมริกา ไม่จรรโลงใจเลย นโยบายเศรษฐกิจตามแนวทางของลัทธิเสรีนิยมใหม่ทำให้ความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงขึ้น ลาตินอเมริกาซึ่งเคยมีความเหลื่อมล้ำอยู่แล้วยิ่งเลวลง คนรวยจำนวนน้อยยิ่งรวยมากขึ้น ในขณะที่มวลชนส่วนใหญ่ยากจนและแปลกแยกจากสังคมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ฟาก็มิได้มืดมิดไปหมด ยังได้เห็นฟ้าใสอยู่บ้าง ผลกระทบที่เลวร้ายของวิกฤตการเงินที่มีต่อสังคมลาตินอเมริกาส่งผลให้ขบวนการทางสังคมรุ่นใหม่ก่อตัวขึ้น (new social movements)

แม้ว่าประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ของไทยและลาตินอเมริกาจะแตกต่างกัน แต่ข้าพเจ้าคิดว่าเราเรียนรู้จากประสบการณ์ของลาตินอเมริกาได้บ้างอย่างสำคัญ

ประการที่หนึ่ง ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจที่มีต่อสังคมเศรษฐกิจ และการเมืองจะรุนแรงและเป็นปัญหาทางด้านโครงสร้างมากกว่าที่จะ ประเมินได้ในขณะนี้ ประการที่สอง การป้องกันมิให้ผลกระทบบานปลาย ต่อไป จะเกิดขึ้นได้จากการต่อต้านขบวนการโลกาภิวัตน์อย่างชาญฉลาด โดยจะต้องสร้างแรงกดดันทางสังคมและการเมืองอย่างต่อเนื่อง

ความเรียงซึ่งบังเกิดผลเป็นปาฐกถา นี้ เป็นความพยายามประสาน บทเรียนจากลาตินอเมริกากับการอภิปรายถกเถียงทั้งระดับสากลและ ท้องถิ่นซึ่งเกิดขึ้นในสังคมไทย และแม้ว่าข้าพเจ้าจะเขียนความเรียงนี้มาได้ สักกระยะหนึ่งแล้ว ข้อสรุปและแนวทางที่เสนอก็คงยังใช้ได้อยู่

ข้าพเจ้าคิดว่าการอภิปรายเพื่อหาทางออกยังไม่สิ้นสุด พวกเรา ยัง ต้องช่วยกันคิดและร่วมงานกันต่อไป ในกระบวนการนี้สิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้า มั่นใจก็คือ ถ้าหากเราดำเนินรอยตามสปิริตของท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ คือคิดเป็นสากล แต่มีจุดเน้นชัดเจนอยู่ที่อธิปไตยทางเศรษฐกิจ ผล ประโยชน์ของคนไทยโดยรวม และการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เรา จะมีโอกาสอยู่รอดเป็นสังคมที่แข็งแกร่งและน่าอยู่กว่าเดิมได้อย่างแน่นอน

รศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิกฤตเศรษฐกิจและวัฒนธรรมนิยม

ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ ท่านศาสตราจารย์เสนห์ จามริก ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน นับเป็นเกียรติอันสูงส่งในชีวิต ที่ข้าพเจ้าได้รับเชิญเป็นปาฐกในปาฐกถาปริทัศน์ พนมยงค์ ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๑

ปัญหาซึ่งเราประสบอยู่ ณ ขณะนี้ มิใช่เป็นเพียงวิกฤตที่เกิดจากความอ่อนแอของระบบการเงิน ซึ่งนำไปสู่ภาวะเศรษฐกิจถดถอย อันที่จริงปัญหามิราบลึกลับ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับวิถีพัฒนาการที่เราได้เลือกเดินในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา ซึ่งก็คือการเดินตามระบบการเงินระหว่างประเทศสมัยโลกาภิวัตน์ซึ่งก่อปรด้วยควมไร้เสถียรภาพ เป็นระบบผูกขาด และผูกติดอยู่กับอุดมการณ์ทุนนิยมโลก วิธีดังกล่าวชักนำไทยไปสู่ภาวะวิกฤตหลากหลายประเภทและหลายครั้งหลายครา วิกฤตสถาบันการเงินเป็นเพียงผลประการหนึ่ง แต่เราได้ประสบวิกฤตอื่นๆ และก็ยังประสบอยู่ คือ ปัญหาสืบเนื่องจากการละเลยภาคเกษตรและภาคชนบท ทั้งๆที่คนไทยส่วนใหญ่ยังมีวิถีชีวิตอยู่ในชนบท นอกจากนั้นก็มีปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน ภาวะที่ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมมีค่าถูกทำลาย ปัญหาสังคมต่างๆที่เพิ่มขึ้นทับทวีคูณ เช่น เอดส์ ยาเสพติด การเอาเปรียบเด็กและสตรี และความรุนแรงในสังคมที่เพิ่มขึ้นอย่างมหันต์

แม้เราแก้วิกฤตสถาบันการเงินเฉพาะหน้าได้ แต่ยังคงดำเนินรอยตามวิถีพัฒนาการแบบเดิม วิกฤตเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆดังที่กล่าวมา จะยังดำรงต่อไปและจะเลวลงเรื่อยๆ ดังนั้นเราจำต้องเปลี่ยนหรือหักเหวิถีพัฒนาการของเราอย่างสิ้นเชิง

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลายท่าน ณ ที่นี้คงคิดอยู่แล้วถึงทางออกใหม่ๆ สำหรับสังคมไทย แต่หลายๆท่านก็ยังไม่แน่ใจว่า ในภาวะของบรรยากาศการเมืองปัจจุบัน ภายใต้กระแสอันเชี่ยวกราก และการครอบงำทางความคิดและวัฒนธรรมของขบวนการโลกาภิวัตน์ เราจะไปสู่วิถีทางเลือกใหม่ได้อย่างไร? จะมีวิธีจัดการและบรรณงค์เพื่อทางเลือกใหม่ได้อย่างไร?

ดังนั้น นอกจากข้าพเจ้าจะพูดถึงวิถีพัฒนาการใหม่ จะกล่าวถึงประเด็นอื่นๆอีกคือ เราจะหาทางใหม่นี้จากไหน และทำอะไรจึงจะยึดมั่นอยู่กับแนวทางใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง

สิ่งที่ข้าพเจ้าจะกล่าวถึงในลำดับต่อไปนี้แบ่งออกเป็น ๔ ส่วนคือ **ประการที่หนึ่ง** จะกล่าวถึงการอภิปรายหลากหลายที่กำลังดำเนินอยู่ขณะนี้ว่าด้วยทางออกของวิกฤตเศรษฐกิจ

ประการที่สอง จะวิเคราะห์ปัญหาความแปลกแยกกระหว่างคนรวยกับคนจน และนโยบายนำไปสู่ความแปลกแยกทางการเมือง

ประการที่สาม จะวิเคราะห์ประสบการณ์ภูมิภาคอื่นของโลกซึ่งได้พบภาวะวิกฤตคล้ายๆกับที่ไทยและเอเชียกำลังพบอยู่ขณะนี้ และ

ประการที่สี่ คือบทสรุปเพื่อตอบคำถามว่า “เราควรต่อสู้เพื่ออะไร” เราควรตั้งสติและรวมพลังกันอย่างไรให้ได้มาซึ่งสังคมที่ดีกว่า

การอภิปรายเรื่อง “ทางออก”

นับแต่เกิดภาวะเศรษฐกิจวิกฤตมานี้ มีการอภิปรายถึงเรื่องทางออกหรือเรื่องอนาคตของสังคมไทยกันอย่างมากมาย ถ้าเทียบกับการอภิปรายในช่วงหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา และ ๖ ตุลา การอภิปรายในครั้งนี้นับว่ามีมากเป็นประวัติการณ์ทีเดียว

เราอาจแบ่งกลุ่มการอภิปรายออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆที่มีความคิดแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ได้แก่ กลุ่มที่สนับสนุนขบวนการโลกาภิวัตน์ คือโลกาภิวัตน์หรือโลกาภิวัตน์นิยม และกลุ่มที่ไม่สนับสนุนหรือจะเรียกว่า กลุ่มท้องถิ่นนิยม

ย้อนหลังกลับไปถึงช่วงก่อนเกิดวิกฤตสถาบันการเงิน ผู้คนส่วนใหญ่มองขบวนการโลกาภิวัตน์^๑ เป็นบันไดให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ความเป็นเสือเอเชียและความทันสมัยทันโลกต่างๆ หลายคนเชื่อว่าการนำเข้าทุนต่างประเทศและเทคโนโลยีจะนำไทยสู่ความมั่งคั่ง มีการพูดถึงไทยจะเป็นเสือตัวที่ ๕ ของเอเชีย เป็นศูนย์กลางระบบการเงินภูมิภาค และเป็นแหล่งความรุ่งเรืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

^๑ หมายถึง “กระบวนการที่พนักส่วนต่างๆของโลกเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นกระบวนการที่โยงใยระหว่างส่วนต่างๆของโลก” ในบริบทเศรษฐกิจร่วมสมัย กลไกที่โยงเศรษฐกิจต่างๆของโลกเข้าด้วยกันคือ การเปิดเสรีการค้า ระบบการเงิน การลงทุน โดยมีธุรกิจการเงินและบริษัทข้ามชาติระดับยักษ์ของโลกเป็นตัวละครสำคัญ กระบวนการดังกล่าวได้รับการส่งเสริมอย่างแข็งขันจากองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก โอ.เอ็ช.เอฟ. และมีอุดมการณ์เศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ (Neo-liberalism) ที่เชื่อเรื่องตลาดเสรี การแข่งขัน และการจำกัดบทบาทรัฐในระบบเศรษฐกิจ เป็นอุดมการณ์นำบริษัทข้ามชาติระดับยักษ์ส่วนใหญ่มีฐานจากประเทศตะวันตก คือ สหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศตะวันตกในยุโรป และรองลงมาที่ญี่ปุ่น กระบวนการโลกาภิวัตน์ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๓ เป็นต้นมา แบ่งได้เป็นสามขั้นตอนด้วยกันคือ (๑) กระบวนการที่ประเทศต่างๆในเอเชียถูกโยงเข้ากับระบบโลกแนบแน่นมากขึ้น ผ่านการค้า การลงทุนระหว่างประเทศ ทั้งการลงทุนระยะสั้นและยาว ติดตามด้วยขั้นที่ (๒) คือการเปิดเสรีระบบการเงิน และ (๓) ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจปัจจุบันและการปรับตัว ขอให้อ่านเพิ่มเติม **โลกาภิวัตน์กับสังคมเศรษฐกิจไทย** บรรณาธิการโดย สังคีต พิริยะรังสรรค์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๓๔ โดยเฉพาะบทความของ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ วรวิทย์ เจริญเลิศ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. และเอกสารเสนอในการสัมมนาประจำปี พ.ศ.๒๕๔๐ ของ ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง เรื่อง “เศรษฐกิจไทย: วิกฤตและทางออก” วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐.

หลายๆคนที่เคยมีสมมติฐานว่า ปัญหาต่างๆอันสืบเนื่องจากระบบโครงสร้างสังคมและการเมืองที่อาจเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการเศรษฐกิจจะค่อยๆหายไปเอง เมื่อขบวนการโลกาภิวัตน์ ผ่านระบบการคมนาคมและการสื่อสารทันสมัย ทำให้โลกกว้างแคบลง เสมือนเป็นหมู่บ้านใกล้เคียงกัน สังคมไทยจะรุ่งโรจน์ทั้งจากแง่ของเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

หลังวิกฤตการณ์ บรรดานักโลกาภิวัตน์นิยมก็ยังคงแนวคิดนี้ไว้ แต่อาจจะเพิ่มเติมข้อแม้บ้าง คือ มีความระมัดระวังมากขึ้น ถึงกระนั้นพวกเขาก็ยังต้องการก้าวต่อไปกับขบวนการโลกาภิวัตน์ พวกเขาเสนอว่า ไทยเสียท่าครั้งนี้เป็นเพราะถลำเข้ากับขบวนการเร็วเกินไป เราเปิดเสรีระบบการเงินเร็วเกินไป โดยมิได้ปรับระบบสถาบันการเงินเสียก่อน เพื่อให้รับกับการแข่งขันและเทคนิคใหม่ๆได้อย่างทันกัน พวกเขายอมรับสมมติฐานที่ว่า ระบบการเงิน การปรับโครงสร้างสังคม สถาบันการเมือง การปฏิรูประบบราชการ ระบบการทำงานและจรรยาบรรณของนักธุรกิจ ไม่อาจคาดหวังให้เกิดขึ้นได้โดยอัตโนมัติ ถ้าจะไม่ให้ตกรถไฟ คือ ไม่ให้ก้าวตกบันไดความทันสมัย ประเทศไทยจะต้องปรับตัว เพราะโลกจะไม่ปรับตัวเข้าหาประเทศไทย ถ้านายทุนต่างชาติบอกว่าไทยล่าช้าในการบริหารเศรษฐกิจและการเมือง ทางออกก็คือต้องปฏิรูประบบการบริหารเศรษฐกิจและระบบการเมือง โครงการปฏิรูปดังที่ว่านี้รู้จักกันในนามของ “good governance” ซึ่งมีคนพยายามแปลเป็นไทยหลายคำ เช่น สุประศาสน์การ หรือธรรมาภิบาล สำหรับกลุ่มโลกาภิวัตน์นิยม จึงไม่มีคำว่าถอยหลัง ไม่มีทางเลือกอื่นใด ต้องเดินหน้าต่อไป มิฉะนั้นอาจเป็นเหมือนพม่าหรือเชมร

แล้วกลุ่มท้องถิ่นนิยมมีทางออกอย่างไร? สำหรับกลุ่มนี้ โลกาภิวัตน์นั่นเองเป็นต้นเหตุแห่งปัญหา การก้าวกระโดดตามขบวนการ

โลกาภิวัตน์ของไทย (การยอมให้ทุนต่างชาติเข้ามาอย่างมากมายทั้งระยะยาวและสั้นโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบทางลบและความพอดี และการเปิดเสรีระบบการเงินโดยไม่มีข้อแม้) นำมาซึ่งความจำเริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างשובฮาบ ทำให้หลายสิ่งหลายอย่างเกิดอาการผิดปกติตามมา ภาวะสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเลวลงอย่างรวดเร็ว ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนถ่างจากกันมากขึ้น การเมืองล้วนเต็มไปด้วยธุรกิจการเมืองและคอร์รัปชันเพื่อเงิน อุตสาหกรรมต่างๆได้รับการส่งเสริมหรือถูกยอมให้ขยายตัวโดยปราศจากยุทธศาสตร์ การพัฒนาที่ชัดเจน ภาคเกษตรกลับถูกทอดทิ้ง ระบบราชการก็เสื่อมถอยลงเพราะบุคลากรคุณภาพสูงถูกดึงออกสู่ระบบเอกชน ระบบการศึกษาที่มีอาจก้าวกั้นการเปลี่ยนแปลง ท้ายที่สุดระบบสังคมโดยรวมเริ่มเสื่อมสลายแตกเป็นเสี่ยง

ผลของการพัฒนาคือ คนจำนวนน้อยมีได้ประโยชน์มหาศาล ตัวเลขสถิติสนับสนุนข้อสรุปนี้ กล่าวคือ ช่วงเศรษฐกิจเฟื่องฟู พ.ศ.๒๕๓๔ คนรวยสุดร้อยละ ๑๐ ได้รับร้อยละ ๕๐ ของรายได้รวมที่เพิ่มขึ้นในช่วงนั้น

กลุ่มคนที่เหลือคือ ผู้คนส่วนใหญ่ก็ได้รับรายได้เพิ่มขึ้นบ้าง แต่เป็นสัดส่วนที่ด้อยกว่า ส่วนมากแล้วมีชีวิตที่มั่นคงน้อยลง เพราะสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเลวลง และระบบสังคมซึ่งเคยเป็นตัวเสริมช่วยให้เกิดความมั่นคงในชีวิต เช่น ระบบครอบครัว เครือญาติ ทรัพยากรท้องถิ่น เสื่อมลงโดยไม่มีสิ่งใหม่เข้ามาทดแทน สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมิใช่เพราะว่าดำเนินนโยบายไม่ดี แต่ทั้งนี้เป็นผลพวงของการพัฒนาโดยพึ่งการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมที่โยงอยู่กับการลงทุนของต่างชาติและบริษัทข้ามชาติมากเกินไป นั่นเอง

จากมุมมองของกลุ่มท้องถิ่นนิยม วิกฤตการณ์เศรษฐกิจของเอเชียมิใช่ของใหม่หรือจะมีอะไรที่แตกต่างไปจากที่เกิดในภูมิภาคอื่นๆ แล้ว เช่นลาตินอเมริกา หรือแม้แต่ที่กำลังเกิดกับยุโรปตะวันออกด้วย สำหรับพวกเขา รัฐบาลไทยอาจพยายามปฏิรูปทุกสิ่งทุกอย่างตามแนวทางที่ต่างชาติแนะนำ แต่ถึงอย่างไรประเทศไทยก็จะยังคงเดินตามหลังตะวันตก และจะยังคงตกอยู่ในภาวะเป็นเหยื่อของวิกฤตเศรษฐกิจซ้ำแล้วซ้ำเล่า トラบเท่าที่ ยังคงดำรงวิถีพัฒนาการโดยพึ่งการส่งออกและทุนจากภายนอกเป็นเกณฑ์

สำหรับกลุ่มท้องถิ่นนิยม วิกฤตพองสบู่แตกเป็นทั้งข้อพิสูจน์อย่างดีถึงอันตรายของขบวนการโลกาภิวัตน์ และเป็นโอกาสให้เปลี่ยนยุทธศาสตร์ พวกเขาอย่าให้เห็นว่า สิ่งที่ไทยได้รับมรดกจากอดีต โดยเฉพาะภาคเกษตรที่ยังมีศักยภาพสูง คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ยังร้อยรัดความรักใคร่กลมเกลียวและความมีน้ำใจ เป็นของพิเศษที่มีคุณค่ามิใช่แต่กับคนไทยเท่านั้น แต่กับโลกด้วย เราควรปล่อยให้ของดีเหล่านี้สูญหายหรือถูกทำลายไปโดยไม่ต่อสู้เพื่อรักษาเอาไว้เสียหรือ?

กลุ่มท้องถิ่นนิยมมีความหลากหลาย บางกลุ่มยึดโยงแนวทางของศาสนาพุทธที่เน้นเรื่องการรู้ตัวเองและการพึ่งตนเอง พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวว่า

“จากบทเรียนครั้งนี้ จึงต้องระวัง อย่าหลง ลอยหลุด ออกไปจากฐานเดิมของตนอีก อย่าหลงโลกระเหิงไปบนเวทีที่คนอื่นเขาจัดให้ และหลงไปกับการค้าเสรี กับระบบเงินโลกาภิวัตน์ กับเสรีภาพที่ไม่จริง ที่สุดก็ถูกดึงถูกต้อนเข้าไปหาวังวนเสรีภาพ ในความหมายลึกๆก็คือความเป็นทาส เพราะเราเป็นประเทศที่หลงพัฒนาไปสู่ความเป็น

นักนิยมการบริโภค จึงกลายเป็นทาสของประเทศที่เป็นประเทศผู้ผลิต เป็นทาสของประเทศที่มีกำลังทางการเงินมากกว่า เข้าหลักที่ว่า เงินใหญ่ดูดเงินเล็ก พอรู้ตัวว่าเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ กระแสเงินในประเทศก็ถูกดูดจนแห้งผาก ธุรกิจแทบทุกชนิดต้องชะลอลงจนแทบจะหยุดนิ่งจากบาดแผลของการหลงระเหิงว่าร่ำรวย เศรษฐกิจขยายตัวมาสู่ความเป็นจริงของภาพหลอนฟองสบู่”^๒

พระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ มีเนื้อหาบางส่วนในทำนองเดียวกัน

“การเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน...หมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ให้มีพอเพียงกับตัวเอง”^๓

“รู้ตนเอง” “พึ่งตนเอง” และ “ความพอเพียง” เป็นแก่นหรือกุญแจสำคัญ ที่บรรดากลุ่มท้องถิ่นนิยมเสนอเป็นหลักการที่ควรยึดเพื่อต้านทานกระแสโลกาภิวัตน์ แต่หลักการนี้ก็มีการตีความออกไปได้หลากหลาย ณ ชั่วโมงนี้ก็มีผู้ที่ต้องการปิดประเทศเสียเลย และสนับสนุนให้ชาวนาชาวไร่หันไปทำนาไร่ เพื่อ “พออยู่พอกิน” แทนที่การผลิตเพื่อตลาด บางกลุ่มสนับสนุนแนวชาตินิยมทางเศรษฐกิจ โดย

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), “ความร่มเย็นในวิถีไทย พุทธวิธีในการแก้ปัญหาวิกฤตของชาติ” ใน *ไทยยุควัฒนธรรมทาส* วิถีทัศน์ชุดโลกาภิวัตน์ที่ ๔ สนับสนุนโดย สกว. บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้ง จำกัด ๒๕๔๐.

^๓ พระราชดำรัส พระราชทานเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ *คู่มือการดำเนินชีวิตสำหรับประชาชนปี ๒๕๔๐ และทฤษฎีใหม่* สำนักงานจัดการทรัพย์สินส่วนพระองค์ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ บริษัท มงคลชัยพัฒนา จำกัด บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน).

รณรงค์กีดกันมิให้นายทุนต่างชาติเข้าซื้อเป็นหุ้นใหญ่ในบริษัทของไทย โดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจซึ่งถือว่าให้บริการสาธารณะแก่ผู้คนเป็นหลัก อีกข้อหนึ่งก็มีกลุ่มที่มองว่า “การพึ่งตนเอง” หมายถึงเพียงว่าเราควรหันมาสนใจแก้ปัญหาสังคมหลักๆของเราเองที่เกิดขึ้นเป็นเกณฑ์เท่านั้น

สำหรับนักคิดเช่น ท่านอาจารย์สุลักษณ์ (ศิวรักษ์) ท่านอาจารย์ เสน่ห์ (จามริก) และท่านอาจารย์ประเวศ (วะสี) วิกฤตเศรษฐกิจชี้ชัดว่าเป็นผลจากที่เราพัฒนาความมั่งคั่งมากกว่าพัฒนาสังคม ดังนั้นหัวใจของการปฏิรูปมันจะอยู่ที่ระบบธนาคาร ตลาดหุ้น หรือระบบการเงิน แต่ต้องเป็นการปฏิรูประบบโรงเรียน วัด ครอบครัว และชุมชน

สำหรับนักทฤษฎีท้องถิ่นเช่น ท่านอาจารย์ฉัตรทิพย์ (นาถสุภา) การอภิปรายที่เกิดขึ้นตอกย้ำสิ่งที่ท่านเชื่ออยู่ก่อนว่า อุดมการณ์วัฒนธรรมชุมชนหมู่บ้านไทยเป็นดาวสองทางให้กับทางเลือกวิถึพัฒนาการของสังคมไทยได้ ได้แก่ การพัฒนาการผลิตขนาดย่อมของชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นประสานเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม และการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนต่างๆ (การค้าขายลงทุนแลกเปลี่ยน เทคโนโลยี ฯลฯ) อย่างเป็นอิสระปลอดจากความครอบงำของรัฐและสถาบันต่างๆ ในระบบโลกาภิวัตน์

แม้แต่ท่านอาจารย์ชัยอนันต์ (สมทวนิช) ซึ่งท่านเคยกระตือรือร้นเรื่องขบวนการโลกาภิวัตน์มาก ขณะนี้ท่านหันมากระตุ้นให้ปกป้องส่งเสริมวัฒนธรรมไทยเป็นเสาหลัก เพื่อตัดทอนผลทางลบของขบวนการโลกาภิวัตน์และแนวโน้มที่สังคมจะเกิดวิกฤตได้ง่ายๆ อาจารย์ชัยอนันต์ เสนอว่า จุดแข็งของสังคมไทยมิใช่อยู่ที่ทุนและเทคโนโลยี (เรามีของเหล่านี้น้อย) แต่อยู่ที่วัฒนธรรม (ซึ่งเรามีมาก) ท่านชี้ว่า ในภาวะวิกฤตทุนการเงินและทุนอุตสาหกรรมช่วยสังคมไทยไม่ได้ เพราะเรายึดมา

จากข้างนอก พอเกิดวิกฤตก็หนีหมด เพื่อผ่อนคลายภาวะวิกฤตเราต้องหันไปหาภาคเกษตรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นตัวช่วย ดังนั้นท่านจึงเรียกร้องให้สนใจเรื่องวัฒนธรรมและเพิ่มการลงทุนเพื่อจรรโลงวัฒนธรรมไทย จะสร้างความแข็งแกร่งให้สังคมไทย และท้าทายผลลของขบวนการโลกาภิวัตน์ได้บ้าง“

ในแวดวงการอภิปรายนอกประเทศไทย ทางออกของนักโลกาภิวัตน์นิยมเป็นแนวคตินำ องค์การการเงินระหว่างประเทศ (ไอเอ็มเอฟ) ธนาคารโลก ผู้นำของสหรัฐฯ วารสารด้านธุรกิจสำคัญๆ เช่น *ดิอีโคโนมิสต์* *ไทม์* *นิวส์วีค* นักเศรษฐศาสตร์ระดับนำของโลก แนวเสรีนิยมใหม่ และนักธุรกิจชั้นนำจำนวนมาก ล้วนแล้วแต่ยึดมั่นอยู่กับอุดมการณ์เปิดเสรีการเงิน และการค้าเสรี พวกเขามุ่งตลาดเป็นทางออก เพราะพวกเขาเชื่อว่า ระบบเสรีนิยมจะทำให้ระบบเศรษฐกิจทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และจะเป็นประโยชน์กับทุกคน พวกเขาเสนอว่า ถ้าบริษัทต่างประเทศเข้ามาในไทยแล้วทำให้บริษัทไทยฉิบหาย นั่นเป็นเพราะทุนนิยมของบริษัทต่างชาติมีความเหนือกว่าทุนนิยมของบริษัทคนไทย พวกเขาเชื่อว่าทุนนิยมของเอเชียอ่อนแอ ไม่มีน้ำยา เพราะพึ่งความสัมพันธ์ส่วนตัว ครอบครัว พวกพ้อง (cronyism) ทุนนิยมของตะวันตกเหนือกว่า ดีกว่า เพราะพึ่งความเป็นปัจเจกบุคคล (individualism)

อยากชี้ให้เห็นว่าชาวตะวันตกเหล่านี้ต่างก็มีความสับสน เพราะเมื่อช่วงที่เอเชียมีเศรษฐกิจเฟื่องฟูกันอยู่ พวกเขาก็นิยมชมชอบทุนนิยมเอเชีย บ้างถึงกับเสนอว่า ความสำเร็จของญี่ปุ่นและสี่เสือ

“ ชัยอนันต์ สมุทวณิช “แนวคิดเรื่องการลงทุนทางวัฒนธรรม” ปาฐกถาสุภาศิริมานนท์ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๐ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอเชีย (เกาหลีใต้ ฮองกง ไต้หวัน สิงคโปร์) เป็นสิ่งพิสูจน์ให้เห็นว่า
ทุนนิยมเอเชียมีภาษีกว่าทุนนิยมตะวันตก มา ณ บัดนี้ เมื่อมีการชี้ให้
เห็นจุดอ่อนของทุนนิยมเอเชีย ทำให้สงสัยว่า วิกฤตเศรษฐกิจเอเชีย
อาจเกิดจากนายทุนตะวันตกรวมหัวหันมาถล่มเอเชียเพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่า
ทุนนิยมเอเชียสู้ตะวันตกไม่ได้ต่างหาก และต้องการหันแนวทาง
นำทุนนิยมตะวันตกเป็นกระแสน้ำอีกครั้ง

กล่าวเช่นนี้ก็เหมือนกับเสนอว่า วิกฤตเศรษฐกิจเอเชียเกิดจาก
นายทุนตะวันตกสมคบทำให้ทุนนิยมเอเชียพังลง แต่จริงๆ แล้ว การ
สรุปว่าวิกฤตเกิดจากตะวันตกวางแผนถล่มเอเชียดูจะเป็นเรื่องง่ายเกินไป
ข้าพเจ้าคิดว่ากระบวนการนั้นมันซับซ้อนกว่านี้มาก ขณะนี้กล่าวได้ว่า
ระบบตลาดการเงินนานาชาติมีอุปสรรคด้านอุดมการณ์ครอบงำเศรษฐกิจ
โลกแล้วอย่างสิ้นเชิง ผู้บริหารที่มีหน้าที่ตัดสินใจของธุรกิจการเงิน
มีความเชื่ออย่างฝังใจว่าจะต้องปล่อยให้ตลาดการเงินเป็นระบบเสรี
รัฐบาลไม่ควรเข้าแทรกแซง พวกเขาเชื่อต่อไปด้วยว่าถ้ารัฐบาลใช้จ่าย
เพื่อการประกันสังคมจะทำให้ผลกำไรของพวกเขาลดลง พวกเขาจะ
รวมหัวกันลงโทษประเทศที่ไม่ปฏิบัติตามหรือยึดถือในอุดมการณ์
เดียวกันกับพวกเขา ลงโทษอย่างไร? ก็คือ ถ่ายถอนเงินลงทุนออกไป
ไว้ที่ประเทศอื่นซึ่งดำเนินนโยบายเสรีนิยมใหม่ และซึ่งทำให้พวกเขา
มั่นใจว่าเขาจะได้ผลกำไรกลับคืนมาอย่างงาม ยุโรปหลายประเทศถูก
ลงโทษแบบนี้มาแล้ว ทำให้แทบทุกแห่งต้องตัดงบประมาณด้านการ
ประกันสังคม^๕ ในขณะที่นักการเงินเหล่านี้กำลังใช้วิธีการอันเดียวกัน
กับเอเชีย บังคับให้ประเทศต่างๆ ายอมลดงบประมาณด้านการประกันสังคม

^๕ Hans - Peter Martin & Harald Schumann, The Global Trap, Pluto Press, Australia; White Lotus, Bangkok; Zeal Books, Ltd., London & New York, 1997.

สวัสดิการ และการคุ้มครองบริษัทธุรกิจเอกชนขนาดเล็กของท้องถิ่น ที่อาจหาญสู้กับบรรษัทลงทุนข้ามชาติ

ประเด็นที่ข้าพเจ้าเสนออีกคือว่า ตลาดการเงินของโลกมิใช่มีฐานะ เป็นเพียงแหล่งของเงินลงทุนเท่านั้น แต่เป็นพลังอำนาจแฝงด้วย อุดมการณ์ทุนนิยมโลก ซึ่งต้องการเข้าควบคุมนโยบายของรัฐบาล ประเทศต่างๆ ดังนั้น トラบใดที่เราจะต้องพึ่งตลาดเงินต่างประเทศ トラบนั้นเราก็จะตกเป็นเหยื่อของอำนาจอุดมการณ์นี้ เราจึงจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีที่จะแก้ปมตรงนี้ให้ได้

ในขณะนี้ได้เริ่มเกิดแรงต่อต้านอำนาจของตลาดการเงินโลกขึ้น ในประเทศตะวันตก นักเศรษฐศาสตร์หัวเก่า กระแสนีโอคลาสสิกเอง บางคนเริ่มออกมาท้าทายความเชื่อที่ว่า ตลาดการเงินเสรีจะเป็น ประโยชน์กับระบบเศรษฐกิจ^๖ นักการเมืองของยุโรปบางคนหนักใจว่า รัฐบาลสูญเสียอำนาจที่จะควบคุมหรือหันเหนโยบายด้านสวัสดิการของ ประเทศอย่างสิ้นเชิง แม้แต่ธนาคารโลกเองก็ยังเป็นห่วงว่า การเปิด เสรีระบบการเงินโลกมากยิ่งขึ้นไปมีแนวโน้มจะทำให้ความแปลกแยก ของสังคมเพิ่มขึ้น ปัญหาสังคมมีมากขึ้น แม้ว่าจะเริ่มมีปฏิริยาต้าน อุดมการณ์ระบบการเงินเสรีบ้างแล้วในกลุ่มนักเศรษฐศาสตร์ของ ตะวันตกเอง แต่เราคงมีอาจารย์พวกเขาหาทางออกให้แก่วิกฤตการณ์ ของเราได้ เราคงต้องมองหาทางออกให้พวกเรากันด้วยตนเอง

^๖ ให้ดู เช่น Jagdish Bhagwati, "The Capital Myth" in Foreign Affairs, May - June, 1998; Dani Rodrik, "Who need Capital-Account Convertibility", in "Should the IMF Pursue Capital-Account convertibility," Essay in International Finance No. 207, Princeton University, อ้างใน "Capital Controversy : Is the Case for Free Financial Flows as strong as that for Free Trade?" **The Economist** May 23, 1998 หน้า ๑๑๒.

โดยสรุปก็คือว่า ภาวะเศรษฐกิจการเงินวิกฤตในเร็วๆนี้ นำไปสู่การปะทุขึ้นมาของการโต้เถียงกันระหว่างผู้สนับสนุนโลกาภิวัตน์หรือกลุ่มโลกาภิวัตน์นิยม กับกลุ่มที่เน้นท้องถิ่นนิยม ในขณะที่กลุ่มโลกาภิวัตน์นิยมเห็นคล้อยตามไปกับกระบวนการเปิดเสรีการเงินและยุทธศาสตร์ตลาดเสรีตามคำแนะนำขององค์การไอเอ็มเอฟ บรรดานักท้องถิ่นนิยมซึ่งก็มีหลายกลุ่มและมีทัศนคติความเข้มข้นของความเป็นท้องถิ่นนิยมแตกต่างกันไป กลับพูดถึง “ทางเลือกวิถีพัฒนาการของไทย” เป็นทางออกของปัญหา ซึ่งแนวต่างๆที่เผยออกมาก็มีทั้งกลุ่มที่เสนอให้มีระบบเศรษฐกิจพึ่งตนเองมากขึ้น บ้างก็เน้นไปที่รากฐานทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอุดมการณ์ประสานขบวนการ บ้างก็มุ่งไปที่แนวคิดเศรษฐกิจชาตินิยม

ไม่ว่ายุทธศาสตร์ทางเลือกจะโน้มเอียงไปแนวใดก็ตาม เราไม่อาจหลีกเลี่ยงความจริงที่ว่า ขบวนการโลกาภิวัตน์เป็นพลังที่มีอำนาจมหาศาล และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อำนาจของตลาดการเงินโลกอยู่ในฐานะที่จะกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศต่างๆได้

ปัญหาคนรวยคนจนอาจนำไปสู่การแบ่งขั้วและความรุนแรง

อีกมิติหนึ่งของการถกเถียงกันคือ การแบ่งขั้วเรื่องแนวคิดยุทธศาสตร์การปฏิรูป การแบ่งขั้วระหว่างกลุ่มโลกาภิวัตน์นิยม และท้องถิ่นนิยมได้เกิดขึ้นแล้ว การแบ่งแยกที่จะเกิดขึ้นอีกชั้นคือการแบ่งขั้วระหว่างกลุ่มคนรวยและกลุ่มคนจน

รัฐบาลดำเนินนโยบายตามยุทธศาสตร์ของกลุ่มโลกาภิวัตน์นิยมภายใต้การชี้นำของไอเอ็มเอฟ พวกเขาเชื่อว่าหนทางอยู่รอดหนทาง

เดียวคือ การชักจูงให้เงินทุนต่างประเทศเข้ามาซื้อธุรกิจไทยมากขึ้น และไทยต้องเปิดเสรีระบบการเงินต่อไป นั่นหมายความว่า ต่างชาติจะเข้ามาเป็นเจ้าของธุรกิจไทยมากขึ้นๆ มากขึ้นๆ ระบบเศรษฐกิจไทยก็จะเสี่ยงถูกผลกระทบทางลบของระบบตลาดการเงินของโลกมากขึ้นๆ มากขึ้นๆ

สำหรับนายธนาคารและเจ้าของธุรกิจอุตสาหกรรมไทย มาตรการดังกล่าวเป็นเสมือนยาขม เนื่องจากพวกเขาจะสูญเสียสิทธิความเป็นเจ้าของธุรกิจ ถึงกระนั้น ส่วนใหญ่แล้วก็ต้องยอมรับข้อเสนอของรัฐบาลที่ว่า หนทางเลือกอื่นๆ เป็นทางตัน แต่นักธุรกิจหลายๆ คนก็สามารถใช้ความสัมพันธ์ การรู้จักกันเป็นส่วนตัว ชักจูงให้บุคคลในรัฐบาลช่วยเหลือให้พวกเขามีต้องสูญเสียเงินโดยส่วนตัวไปอย่างมากมาย เรื่อยมาตั้งแต่เมื่อภาวะวิกฤตเริ่มแสดง เมื่อถึงจุดที่รัฐบาลต้องลงดาบแก้ปัญหาการเงินอย่างเป็นทางการ พวกเขาก็ต้องยอมรับ และหลายๆ คนก็ยังหวังว่าจะลอบบีให้รัฐบาลต่อรองกับทางไอเอ็มเอฟได้อยู่อีก เพื่อให้พวกเขาพออยู่รอดและก่อร่างสร้างธุรกิจขึ้นมาใหม่ต่อไป กลุ่มลูกจ้างระดับผู้บริหารและคนงานนั่งโต๊ะต้องประสบเคราะห์กรรมตกงานเป็นจำนวนมาก พวกเขาก็ยังระลึกถึงความรุ่งโรจน์ช่วงเศรษฐกิจเฟื่องฟูและยังคาดหวังว่าความร่ำรวยจะหวนกลับมาอีก กล่าวโดยรวมๆ แล้ว กลุ่มคนรวยและคนฐานะดีโดยทั่วไปสนับสนุนระบบโลกาภิวัตน์เป็นเกณฑ์ แต่ช่วงหลังวิกฤตนี้พวกเขາบางคนเริ่มจะพูดถึงการสนับสนุนแบบมีข้อแม้มากขึ้น

กลุ่มคนจน คนตกงานระดับล่าง โดยทั่วไปรู้สึกว่าเขาเป็นแพะรับบาป สำหรับผู้ถูกไล่อพยพหรือตกงานรู้สึกทันที แต่สำหรับภาคชนบท ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นอย่างช้าๆ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าผลกระทบทางลบของภาวะเศรษฐกิจวิกฤตค่อยๆ แผ่ตัวลงไป สำหรับชาวนาที่

ปลูกข้าวหอมมะลิ เมื่อต้นปีราคาข้าวดีมาก ทำให้รายได้ของพวกเขาดีขึ้น แต่ขณะนี้สถานการณ์เปลี่ยนอย่างสิ้นเชิง เพราะสำหรับฤดูเพาะปลูกใหม่ ราคาของปัจจัยการผลิตที่ต้องนำเข้าจะสูงขึ้นมาก สืบเนื่องจากผลของการลดค่าเงินบาท นอกจากนั้นยังมีปัญหาความผันแปรของดินฟ้าอากาศด้วยผลของเอลนีโญ ครอบครัวชนบทที่เคยได้รับเงินส่งกลับบ้านจากสมาชิกที่ทำงานในเมืองก็ไม่ได้รับแล้ว มีหน้าซำยังต้องรับเลี้ยงสมาชิกตกงานที่กลับบ้านอีก การศึกษาของไอแอลโอ (ILO - International Labour Organization) ชี้ว่า รายได้จริงของครอบครัวชนบทหลายๆหมู่บ้านลดลงประมาณร้อยละ ๕๐ เพราะรายได้จากแรงงานอพยพหดหายไปนั่นเอง

ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ได้แสดงความเห็นใจภาวะของคนยากจนอย่างพอเพียง ทั้งนี้เห็นได้จากปฏิกิริยาของรัฐบาลนายเกษวนที่มีกับกลุ่มสมัชชาคนจน รัฐบาลปฏิเสธที่จะสานต่อข้อตกลงที่กลุ่มสมัชชาคนจนได้ทำไว้กับรัฐบาลนายเกษวลิต ด้วยเหตุผลที่ว่า มีปัญหาความไม่ถูกต้องด้านกฎหมาย แต่กฎหมายต่างๆที่มีอยู่แล้วแต่เป็นปัญหาทั้งสิ้นเนื่องจากเกิดขึ้นในสมัยรัฐบาลเผด็จการและขาดความเหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน นอกจากนั้นยังมักเป็นกฎหมายที่โน้มเอียงจะไม่ให้ผลประโยชน์กับคนจนเสียอีก ดังนั้น การที่รัฐบาลนายเกษวนใช้ข้ออ้างด้านแง่มุมของกฎหมายมาปฏิเสธข้อเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจน จึงถูกมองว่าเป็นการกระทำเกินเหตุที่ขาดความเห็นอกเห็นใจปัญหาของคนจน

นอกจากนั้น การที่รัฐบาลมุ่งเน้นแก้ปัญหการเงินและระบบการเงินมาตั้งแต่ต้นเป็นหลัก นำไปสู่ภาพที่ว่า รัฐบาลมิได้พยายามแก้ปัญหของคนจนเลย กลุ่มคนจนและผู้ที่เป็นใจคนยากจนจึงมีประเด็นที่ชัดเจน รัฐบาลพยายามอย่างยิ่งที่จะช่วยปลดหนี้ของนักธุรกิจและ

คนรวย แต่ให้ความสนใจน้อยมากกับหนี้สินของคนจนและชาวนา ซึ่งก็มีมากและก่อปัญหาให้กับพวกเขามากด้วย

ประสบการณ์จากประวัติศาสตร์บอกกับเราว่า เมื่อใดมีภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อนั้นความสัมพันธ์ระหว่างคนรวยและคนจนจะเกิดอาการเซมิงเกลียวเป็นความขัดแย้ง และเกิดการแยกเป็นสองขั้ว ผลกระทบที่ตามมาอาจจะเลวร้าย ท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ได้เคยผ่านสถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าวมาแล้วในช่วงชีวิตการเมืองของท่าน เมื่อทศวรรษ ๒๔๗๐ และ ๒๔๙๐

เมื่อคนรวยและผู้มีอำนาจตกอยู่ในภาวะที่รู้สึกว่ ฐานะและผลประโยชน์ของตนถูกคุกคามโดยข้อเรียกร้องของคนจน หรือถ้าหากพวกเขารู้สึกว่า ภาวะความขัดแย้งอาจนำไปสู่ความไม่สงบของสังคม พวกเขาจะมีปฏิกิริยาทันที ในอดีต กลุ่มคนรวยและผู้มีอำนาจได้เคยผลักดันให้รัฐบาลใช้มาตรการรุนแรงสยบขบวนการคนจนและผู้ที่สนับสนุนคนจนอย่างไม่ปราณี นี่เป็นสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในสังคมไทยได้อีก

บทเรียนจากลาตินอเมริกา^๗

ในส่วนนี้ข้าพเจ้าขอเปลี่ยนเรื่องหันไปพูดถึงประสบการณ์ของลาตินอเมริกา ก่อนที่จะกลับมาสรุปด้วยหัวข้อ “เราควรจะทำอะไรเพื่ออะไรและอย่างไร?”

^๗ ใ้ดู เช่น Sonia E. Alvarez, Evelina Dagnino, and Arturo Escobar (eds), *Culture of Politics Politics of Culture : Re-Visioning Latin American Social Movement*, Westview Press, 1998.

ลาตินอเมริกาแตกต่างจากเอเชียมาก ทั้งมิติประวัติศาสตร์ โครงสร้างสังคม และความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา ถึงกระนั้นก็ตาม ประสบการณ์ของลาตินอเมริกาในช่วง ๒๐-๓๐ ปีที่ผ่านมาเป็นประโยชน์กับการมองภาพในประเทศไทย เพราะลาตินอเมริกาหลายประเทศได้ผ่านกระบวนการที่เราเพิ่งจะเริ่มต้น

ย้อนหลังไปในประวัติศาสตร์สักเล็กน้อย ทศวรรษ ๒๕๐๐ และ ๒๕๑๐ แทบทุกประเทศในลาตินอเมริกามีการปกป้องอุตสาหกรรม ใช้นโยบายอุดสาหกรรมทดแทนการนำเข้า แต่ต่อมาประสบปัญหาหนี้ต่างประเทศ ทศวรรษ ๒๕๒๐ หลายประเทศปรับยุทธศาสตร์ หันมาสนับสนุนการส่งออกอุตสาหกรรม ยอมรับนโยบายเปิดเสรีการเงิน การค้า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และยอมให้มีการไหลเข้าของเงินทุนต่างประเทศอย่างมากมาย เมื่อเริ่มนโยบายสนับสนุนการส่งออกอุตสาหกรรม นักเศรษฐศาสตร์เสรีนิยมเชื่อว่า การเปิดเสรีระบบเศรษฐกิจและการยอมให้เงินทุนต่างประเทศไหลเข้าจะช่วยแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศและทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ช่วยลดปัญหาการว่างงาน แก้ความยากจน และลดช่องว่างคนรวยคนจน ในช่วงระยะเดียวกันนี้เอง หลายๆประเทศมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยสามารถกำจัดระบบการเมืองเผด็จการทหาร นำการเลือกตั้งของระบบประชาธิปไตยเข้ามาทดแทน บางประเทศเขียนรัฐธรรมนูญใหม่ ปฏิรูประบบการศาลและโครงสร้างของรัฐสภาเพื่อการันตีหลักสิทธิมนุษยชน คล้ายๆกับที่เราเองก็เพิ่งเขียนรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐

เป็นที่คาดหวังกันว่า เมื่อเศรษฐกิจจำเริญเติบโตเร็วขึ้นแล้ว การเมืองระบอบประชาธิปไตยจะนำสังคมมาสู่คนส่วนใหญ่ในสังคม

บรรดาปัญญาชน คนชั้นกลาง และกลุ่มราดิคัล จึงตื่นต้นกับ ขบวนการโลกาภิวัตน์และขบวนการปฏิรูป พวกเขาหวังว่าพลวัต เศรษฐกิจการส่งออกและระบบเศรษฐกิจเสรีจะนำมาซึ่งความมั่งคั่ง และสถาบันการเมืองประชาธิปไตยจะช่วยให้ผู้คนมีโอกาสได้รับผลประโยชน์หรือส่วนแบ่งจากเศรษฐกิจเฟื่องฟูอย่างทั่วถึง

สองทศวรรษต่อมา บรรดานักวิชาการและนักคิดของลาติน อเมริกาประชุมลัมนากันหลายครั้งเพื่อประเมินถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พวกเขาได้ข้อสรุปที่ไม่น่าพอใจเลย ขบวนการโลกาภิวัตน์และ ประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง

ประการที่หนึ่ง อัตราการเติบโตของเศรษฐกิจโดยรวมต่ำกว่าที่ คาดการณ์กันไว้ และที่สำคัญก็คือผลได้จากเศรษฐกิจเฟื่องฟูกระจุกตัว อยู่ในกลุ่มคนจำนวนน้อยมาก

ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะ บริษัทท้องถิ่นของลาตินอเมริกาเองมีอาจ แข่งขันกับบริษัทข้ามชาติประเภทยักษ์ใหญ่ได้ นอกจากนี้บริษัท ข้ามชาติยังนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ทุนมากแต่แรงงานน้อยมาสู่ กระบวนการผลิต ดังนั้นผู้ใช้แรงงานจึงตกงานกันเป็นแถว ผู้ที่รับ ประโยชน์สูงและร่ำรวยเป็นกลุ่มเจ้าของอสังหาริมทรัพย์หรือนักบริหาร ระดับสูงจำนวนหยิบมือเดียว ภาวะความเหลื่อมล้ำด้านรายได้สูงขึ้น ผู้ประสบปัญหาการว่างงานและความยากจนเพิ่มจำนวน นำไปสู่กรณี อาชญากรรมที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ส่วนใหญ่เกิดจากภาวะคับแค้นทาง เศรษฐกิจและสังคมนั่นเอง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเสื่อม ลงมากจนกระทั่งคนรวยต้องอยู่ในย่านที่มีกำแพงป้องกันและการรักษา ความปลอดภัยที่เข้มงวด

ประการที่สอง รัฐบาลกลับลดบทบาท ดังนั้นความสามารถและประสิทธิภาพที่จะเข้าแทรกแซงในระบบเศรษฐกิจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนก็พลอยลดลงไปด้วย

ผู้สนับสนุนเศรษฐกิจเสรีนิยมคาดหวังไว้ว่า การเมืองระบอบประชาธิปไตยจะช่วยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและได้รับผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ แต่สิ่งเหล่านี้มิได้เกิดขึ้น บริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่ทั้งหลายล้วนแล้วแต่เชี่ยวชาญการหลีกเลี่ยงภาษี ดังนั้นรัฐบาลเองก็มีอาจเก็บภาษีเพื่อนำมาใช้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย มีหลายกรณีที่รายได้ภาษีของรัฐบาลลดลง นำไปสู่การตัดงบประมาณด้านการประกันสังคมซึ่งมีผลกระทบต่อคนจนโดยตรง การศึกษา น้ำประปา การขนส่งมวลชน ก็ต้องถูกตัด มาตรการด้านการประกันสังคมที่ได้มาจากขบวนการเรียกร้องและรณรงค์ของประชาชนกับรัฐบาลช่วงก่อนๆ มักถูกตัด เนื่องจากบริษัทธุรกิจการเงินยักษ์ใหญ่ต้องการลดบทบาทและภารกิจทางการเงินของรัฐบาล ด้วยเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะมีผลลบต่อผลกำไรของกลุ่มตน กลยุทธ์ที่ใช้คือการชู้จะถอนเงินทุนออกไปสู่ประเทศอื่นหากรัฐบาลมียอมตามข้อเรียกร้องให้ปรับเปลี่ยนนโยบาย

ประการที่สาม นักเคลื่อนไหวทางสังคมพบว่า การเมืองระบอบประชาธิปไตยอาจทำให้ความเหลื่อมล้ำในสังคมและเศรษฐกิจลดลง การณ์กลับเป็นว่า โครงสร้างของความครอบงำ นำโดยอำนาจของเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่หรือความครอบงำของเชื้อชาติบางเชื้อชาติ กลับคงอยู่ในโครงสร้างการเมือง ที่ร้ายไปกว่านั้นคือความครอบงำดังกล่าวกลับฝังลึกเป็นส่วนหนึ่งของ “วัฒนธรรม” ผู้มีอำนาจจึงทักท้วงเอาได้อย่างง่ายดายว่าพวกเขาเป็นเจ้าเหนือคนกลุ่มอื่นๆ ระบบการ

เลือกตั้งเพื่อเปลี่ยนรัฐบาลก็มีอาจด้านทาทกับปรากฏการณ์อันนี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บรรดาคนจนและคนด้อยโอกาสทั้งหลายพบว่า พวกเขาถูกปฏิเสธ “สิทธิ” อันพึงมีพึงได้ตามหลักสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลเมืองของประเทศเพียงเพราะพวกเขาเป็น “คนจน” หมายความว่า “ความจน” ทำให้พวกเขาเสีย “สิทธิ” ดังนั้น กลุ่มที่ด้อยโอกาสจึงต้องตั้งขบวนการขึ้นมา มิใช่เพื่อปกป้องสิทธิของเขา แต่ต้องรณรงค์เพื่อให้สังคมยอมรับว่า เขาก็มีสิทธิเหมือนคนอื่นๆ ที่อาจรวยกว่า (fighting for right to have rights)

ข้าพเจ้าได้เกริ่นไว้ในเบื้องต้นแล้วว่า ไทยและลาตินอเมริกาแตกต่างกันมากมายหลายมิติ แต่ข้าพเจ้าคิดว่าทั้งลาตินอเมริกาและไทยมีบางสิ่งบางอย่างที่เกิดขึ้นคล้ายๆ กันคือ ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ในสังคมไทยเราก็ดำเนินนโยบายส่งเสริมการส่งออกอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจเสรีมากขึ้นๆ ทั้งระบบการค้าและการเงิน และเราก็ได้ประสบกับปัญหาการกระจุกตัวของรายได้ในกลุ่มคนชั้นนำจำนวนน้อย นอกจากนี้ เราก็กพบปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ที่ถ่างตัวมากขึ้นเหมือนกัน

ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจการเงินในปัจจุบัน รัฐบาลตดตบประมาณด้านการประกันสังคม (เช่น การอุดหนุนค่ารักษาพยาบาลเพื่อสุขภาพของคนจนชนบท) และถึงแม้ว่าเราจะได้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ดีกว่าฉบับเดิมๆ มากหลายเท่า แต่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.๒๕๔๐ ก็ยังคงความเหลื่อมล้ำของสังคมไว้ เช่น ข้อที่ว่าผู้สมัครส.ส.ได้จะต้องจบปริญญาตรี นอกจากนั้น ถึงแม้ว่าเราจะมีระบบรัฐสภาประชาธิปไตย แต่ในรัฐสภาของเราไม่มีส.ส.สักผู้เดียวที่กล่าวได้ว่าเป็นผู้นำหรือตัวแทนของชาวนาชาวไร่ไทยที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ

ในความเห็นของข้าพเจ้า ความเหมือนกันระหว่างไทยกับลาตินอเมริกาที่สำคัญกว่าที่กล่าวมาแล้วก็คือ บทสรุปหรือบทเรียนเกี่ยวกับ “ยุทธศาสตร์ใหม่” ที่นักคิดนักวิชาการของลาตินอเมริกาได้บทวนจากประสบการณ์ของขบวนการโลกาภิวัตน์ของพวกเขาในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา

กุญแจสู่ยุทธศาสตร์ใหม่คือ “ขบวนการสังคม” “การเมืองของวัฒนธรรม” “กลยุทธ์ยึดพื้นที่” และ “การสร้างระบบเครือข่ายและกลุ่มพันธมิตรต่างๆ”^๔

ในอดีตยุทธศาสตร์ของกลุ่มราดิคัลคือ “ยึดอำนาจรัฐ” ไม่ด้วยการปฏิวัติก็โดยผ่านการเลือกตั้ง ขณะนี้ยุทธศาสตร์นี้เปลี่ยนไป พลัฏฐภาพของขบวนการโลกาภิวัตน์และทุนนิยมโลกเข้มข้นเกินกว่าที่จะถูกทำลายลงโดยขบวนการในประเทศใดประเทศหนึ่ง การเลือกตั้งทั่วไปอาจนำรัฐบาลใหม่เข้ามา แต่บทบาทความสำคัญของการเลือกตั้งนี้ก็ลดลง เพราะขนาดของรัฐหดตัวลง อำนาจอธิปไตยของรัฐแต่ละประเทศมีขีดจำกัด และการควบคุมนโยบายก็มีขีดจำกัด ดังนั้นกลุ่มราดิคัลรุ่นใหม่ของลาตินอเมริกาจึงตั้งประเด็นใหม่ว่า การต่อต้านระบบโลกาภิวัตน์จะต้องเกิดขึ้นนอกบริบทของระบบการเมืองที่เป็นทางการ คือจะต้องเกิดขึ้นในบริบทของ “สังคมประชา” หรือ “ประชาสังคม” โดยผ่านขบวนการสังคมเพื่อการเรียกร้องสิทธิ ไม่ว่าจะเป็นขบวนการของชนกลุ่มน้อย ชนชั้น เชื้อชาติใดเชื้อชาติหนึ่ง ขบวนการ

^๔ กลุ่มราดิคัลของลาตินอเมริกาประยุกต์แนวคิดเหล่านี้มาจากแนวคิด hegemony ของ กรีมซี ซึ่ง กาญจนา แก้วเทพ ใช้คำว่า “การครองความเป็นเจ้า” ให้ดูเพิ่มเติมใน Culture of Politics Politics of Culture, อ้างแล้วหน้า ๓๕-๔๕ และ Paul Ransome, Antonio Gramsci, Harvester Wheatsheaf, 1992, บทที่ ๔, ๕.

สตรี หรือกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรืออื่นใด ที่ลาตินอเมริกา ขบวนการสังคมต่างๆ นำโดยองค์กรพัฒนาเอกชน และมีหลายกรณี เป็นขบวนการในกรอบการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่น

ขบวนการสังคมหลายขบวนการใช้กลยุทธ์ที่เรียกว่า “การเมืองของวัฒนธรรม” จุดมุ่งหมายหลักคือ ต้องการแก้ความเหลื่อมล้ำและความไม่ชอบธรรมในสังคมซึ่งได้ตกผลึกหลอมเป็นเนื้อเดียวกับวัฒนธรรมของสังคม วิธีการที่ใช้มักเป็นการสร้างความมั่นใจของผู้คนที่มีต่อวัฒนธรรมเดิมของกลุ่มตนเอง โดยเฉพาะในบรรดาผู้ที่เคยถูกรุกรานหรือครอบงำจนอาจหลงลืมแก่นวัฒนธรรมของกลุ่มตนเองไปแล้ว ความมั่นใจในวัฒนธรรมแก่นแท้ของกลุ่มตนเองคือจุดเริ่มต้นของขบวนการท้าทายอำนาจของอุดมการณ์นำที่ปิดกั้นสิทธิของคนจน และในท้ายที่สุดจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้

เนื่องเพราะตระหนักถึงความแกร่งในวัฒนธรรมนำของขบวนการโลกาภิวัตน์ ขบวนการสังคมดังที่กล่าวมาจึงมิได้มุ่งหวังจะเอาชนะหรือเพด็จศึกอย่างสิ้นเชิงอย่างทันทีทันใด แต่มุ่งหมายที่จะก้าวคืบหน้าไปเรื่อยๆทีละน้อยและทีละก้าวอย่าง กลุ่มราดิคัลรุ่นใหม่ในลาตินอเมริกา เรียกกลยุทธ์นี้ว่า “กลยุทธ์ยึดพื้นที่” เป็นสงครามความคิด คล้ายๆกับการวางหมากรุกทีละตาๆ อย่างช้าๆ และสุขุม เพื่อมุ่งหมายรุกฆาตในที่สุด

ขบวนการสังคมและการรณรงค์ด้านการเมืองของวัฒนธรรมในลาตินอเมริกายังเป็นขบวนการที่มีความหลากหลาย ยังไม่เป็นกลุ่มก้อน แต่มีความพยายามสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ขบวนการด้วยการสร้างเครือข่ายในพวกเดียวกันเอง และกับพันธมิตร

สิ่งที่เกิดขึ้นในลาตินอเมริกามีใช้ของใหม่สำหรับสังคมไทย ข้อสรุปของกลุ่มราดิคัลรุ่นใหม่ที่นั่นพ้องกับแนวโน้มที่เกิดขึ้นในประเทศไทยช่วง ๑๐ กว่าปีมานี้ เราได้เห็นขบวนการองค์กรพัฒนาเอกชนที่อุทิศตนเพื่อสร้างขบวนการสังคม นอกจากนั้นเราได้เห็นการปะทุขึ้นมาของกลุ่มที่สนใจเรื่องวัฒนธรรม การเมืองของวัฒนธรรม และการปกป้องวัฒนธรรม ขบวนการหลายขบวนการยึดโยงหรือเป็นเครือข่ายกับองค์กรพัฒนาเอกชน หรือไม่ก็อยู่ภายใต้การนำหรือได้รับแรงบันดาลใจจากนักคิดนักเคลื่อนไหวสังคม เช่น ท่านอาจารย์ประเวศ (วะสี) เสน่ห์ (จามริก) และสุลักษณ์ (ศิวัรักษ์)

ข้าพเจ้ามิได้เสนอให้เรียนรู้ประสบการณ์จากภูมิภาคอื่นๆหรือเรียนรู้จากประสบการณ์ของลาตินอเมริกาเพื่อให้เราเปลี่ยนยุทธศาสตร์ของประเทศไทย แต่เสนอเพื่อช่วยเพิ่มความมั่นใจว่า มีขบวนการในประเทศอื่นที่เดินไปทิศเดียวกัน เราคงไม่ไปผิดพลาดเป็นแน่ นอกจากนี้การเรียนรู้ประสบการณ์สังคมอื่นช่วยให้เราหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนและความแตกแยกที่เกิดขึ้นกับขบวนการกลุ่มราดิคัล เช่นที่ในลาตินอเมริกาช่วงทศวรรษแรกของขบวนการโลกาภิวัตน์

เราควรต่อสู้เพื่ออะไร? หนทางในอนาคตคืออะไร?

หนทางแห่งการต่อสู้เพื่ออนาคตไม่แจ่มใสนัก ทั้งนี้ต้องยอมรับว่าโลกาภิวัตน์ร่วมสมัยมีองค์ประกอบของโครงสร้างอำนาจที่นำโดยบริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่ที่มีพลังอำนาจมหาศาล นอกจากนั้นยังมีอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่และความเชื่อเรื่องตลาดเสรีเป็นองค์ประกอบของวัฒนธรรมนำที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ

และการเมืองระดับโลกเป็นจำนวนมาก ความคิดที่ว่าจะทำลายโครงสร้างแห่งความครอบงำได้ง่ายๆ หรือแม้แต่จะทำทลาย (ซึ่งเคยเป็นไปได้ในการนิคมมิวนิสต์ลู่กับทุนนิยมอเมริกาสัมัยสงครามเย็น) คงจะต้องละเอาไว้ชั่วคราว เพราะทำได้ยากจริงๆ ทุนนิยมโลกรวมสมัยแข็งแกร่งเกินไป และควบคุมมิใช่แต่แหล่งทุน แต่ควบคุมไปถึงเทคโนโลยีการผลิต รวมถึงเทคโนโลยีการสื่อสารมวลชนระดับโลก

เรามิอาจคาดหวังให้รัฐเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองคนจน คนด้อยโอกาส เพราะรัฐถูกยึดไปแล้ว และถูกทำให้อ่อนแอลงเรื่อยๆ ระบบรัฐสภาประชาธิปไตยก็มิอาจช่วยได้มากนัก เนื่องเพราะนักการเมืองพรรคต่างๆ ล้วนแล้วแต่มีแนวคิดคล้ายๆ ในทางเดียวกัน

เราคงต้องใช้กลยุทธ์อุปมาอุปไมยเสมือน “สงครามยึดพื้นที่” (wars-of-position) และใช้การสร้างเครือข่ายระหว่างกันเองและการสร้างพันธมิตรเป็นวิธีการสำคัญ ประเด็นนี้มิใช่เรื่องง่ายๆ ที่จะเข้าใจกลุ่มราดิคัลที่คุ้นเคยกับยุทธศาสตร์การต่อสู้สมัยสงครามเย็นที่มุ่ง “ยึดอำนาจรัฐ” โดยใช้การจัดตั้งองค์กรมวลชนและการรณรงค์ด้านอุดมการณ์แบบเป็นหนึ่งเดียว พบว่า มิอาจปรับความคิดรับกลยุทธ์นี้ได้ง่ายๆ สำหรับพวกเขาบางกลุ่ม “สงครามยึดพื้นที่” การสร้างเครือข่ายและพันธมิตรล้วนแล้วแต่บ่งชี้ความอ่อนแอ การถอยหลังเข้าคลอง การขายตัว หรือการกลายเป็นพวกเดียวกับอำนาจ

มีตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับข้าพเจ้าเองเป็นส่วนตัวคือ การเข้าไปร่วมรณรงค์ต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยเฉพาะเรื่องคอร์รัปชันของตำรวจ เมื่อเริ่มศึกษาเรื่องนี้ระยะแรกหัวข้อเรื่องการคอร์รัปชันมิใช่เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของกลุ่มราดิคัล แต่ข้าพเจ้าสนใจเพราะคิดว่าคอร์รัปชันเป็นภาวการณ์เพื่อผลประโยชน์กับคนรวย แต่ในขณะนี้หัวข้อนี้กำลังได้รับ

ความสนใจมาก จนจะเป็นแพชชั่นนำ ธนาकरโลกก็สนใจจนออกค่าเครื่องบินขึ้นนักธุรกิจให้ไปพูดเรื่องนี้ที่เม็กซิโก ธนาकरเพื่อการพัฒนาเอเชีย (เอดีบี) ก็สนใจ สหประชาชาติ โออีซีดี ทุกคนสนใจจับเรื่องนี้กันหมด และ ณ ขณะนี้การคอร์ปชั่นของตำรวจกำลังเป็นเรื่องที่ใครๆ จับตามองในเมืองไทย มีข่าวในทีวีและหน้าหนังสือพิมพ์ทุกวัน

หลายคนคิดว่าการต่อต้านคอร์ปชั่นในสังคมไทยได้กลายเป็นประเด็นอนุรักษนิยม ถูกยึดครองไปแล้วโดยขบวนการอนุรักษนิยมทั้งหลาย และบางท่านมองว่าเป็นเพียงความพยายามของธนาकरโลกและบริษัทข้ามชาติที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งลงทุนที่มั่นคงให้กับเงินทุนต่างชาติ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงมีความระมัดระวังให้ตัวเองถูกยึด (co-opt) เอาไปร่วมโครงการอนุรักษนิยมดังกล่าว ตรงนี้ข้าพเจ้ามีความเห็นที่แตกต่าง การลดคอร์ปชั่นของวงการตำรวจและในระบอบราชการแห่งอื่นๆ ถ้าทำได้ควรทำ เป็นเรื่องสำคัญ เพราะเชื่อว่าผู้ตกเป็นเหยื่อของการคอร์ปชั่นกลุ่มใหญ่คือ คนจน คิดว่าควรจะร่วมมือกับบุคคลระดับนำของสังคม เช่น นายวลิชฐ เดชกุญชร และ นายอานันท์ ปันยารชุน ถ้าการร่วมมือดังกล่าวช่วยเพิ่มโอกาสให้ลดการคอร์ปชั่นได้ประสิทธิภาพมากขึ้น

ในอดีต เรามุ่งจะฆ่าสิงโตให้ตาย และก็เป็นเรื่องสำคัญที่จะอภิปรายกันก่อนว่าเสือหรือหมาป่าจะเป็นผู้ลงมือ เพราะใครก็ตามที่เป็นผู้ลงมือฆ่าสิงโตสำเร็จจะได้เป็นเจ้าป่าแทนสิงโต ขณะนี้ไม่เชื่อว่า จะฆ่าสิงโตได้ง่ายๆ จุดมุ่งหมายเบื้องต้นคงต้องผลักดันให้สิงโตไปอยู่ห่างๆ แล้วพยายามทำให้อำนาจของมันถดถอยลงไปเรื่อยๆ ดังนั้นแทนที่จะมาถกเถียงกันว่าใครเหนือกว่าใคร เสือหรือหมาป่า เราต้องขอให้หมาป่าช่วยส่งเสียงหอนรบกวนสิงโต ให้เสียอารมณ์ ให้ลาเตะขาหลัง ให้หมดช่วยกัดที่กกหู ฯลฯ

อีกนัยหนึ่งก็คือ เราต้องสร้างพันธมิตรทั้งที่ยั่งยืนและชั่วคราว เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้ขบวนการต่อต้านบริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่ และอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ การสร้างเครือข่ายดังกล่าวเป็นหัวใจอาจจะสำคัญมากกว่าการนึกถึงยุทธศาสตร์ที่ถูกต้อง เราต้องสร้างความแข็งแกร่งให้กับขบวนการสังคมที่ยึดโยงอยู่กับการมีส่วนร่วมของคนตัวเล็กๆ และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แท้จริง มากกว่าที่จะทำให้ขบวนการอ่อนแอลงโดยโจมตีและอาจสร้างความแตกแยกในระหว่างกันเองแน่นอนว่าการมีวิสัยทัศน์จุดมุ่งหมายระยะยาวเป็นสิ่งสำคัญ นั่นคือวิถีพัฒนาการที่ยั่งยืน มุ่งสู่ความเท่าเทียมและสร้างสังคมที่น่าอยู่

สรุป

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหนทางอนาคตจากวิกฤตครั้งนี้สู่วิถีพัฒนาการที่ดีกว่าควรประกอบด้วยสองส่วนใหญ่ๆ

ส่วนแรกนั้นได้เริ่มขึ้นแล้ว อันเห็นได้จากขบวนการสู่แนวโน้มนโยบายที่พึ่งตนเองมากขึ้นของชุมชนเศรษฐกิจและชุมชนท้องถิ่นต่างๆ นั้นหมายถึงการสร้างเสริมความแข็งแกร่งให้กับชุมชนท้องถิ่น ทั้งในเรื่องความมั่นใจกับวัฒนธรรมของเขา และความสามารถทางเศรษฐกิจและการพึ่งตนเองได้ หรืออีกนัยหนึ่ง ผ่านขบวนการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมชุมชนและเศรษฐกิจพึ่งตนเอง จุดมุ่งหมายหลักก็เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นต่างๆ และเศรษฐกิจระดับชุมชนเอาตัวรอดได้และเจริญรุ่งเรืองภายในบริบทของเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ ไม่กลายเป็นผู้อยู่ชายขอบของสังคมแน่นอนว่านอกเหนือไปจากการสร้างแนวคิดกลยุทธ์ต่างๆ ที่จะนำพาให้ยุทธศาสตร์นี้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน

จะต้องมีองค์ประกอบอีกหลายส่วน เช่น จะต้องคิดถึงเรื่องความสามารถควบคุมเป็นเจ้าของและบริหารทรัพยากรท้องถิ่น รวมทั้งการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินในระดับชาติด้วย

แต่แค่นี้คงไม่เพียงพอ เพราะขบวนการโลกาภิวัตน์และทุนนิยมโลกร่วมสมัยมีพลังอำนาจและความสามารถเข้าทะลุทะลวงเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างมหาศาล ดังนั้นส่วนที่สองจึงต้องเป็นเรื่องของการแสวงหาวิธีหยุดยั้งขบวนการโลกาภิวัตน์หรือลดความสามารถที่จะเข้ามาทำลายสังคมไทย โดยเฉพาะเน้นไปที่การสกัดบทบาทตลาดเงินทุนโลกและจำกัดความสามารถของธุรกิจการเงินโลกที่จะเข้ามามีบทบาทกำหนดนโยบายเศรษฐกิจระดับชาติ

ยุทธศาสตร์ส่วนแรกได้เริ่มขึ้นแล้วในสังคมไทย แต่ยุทธศาสตร์ส่วนที่สองนี้ยังต้องมีการเตรียมการ ในท้ายที่สุดขบวนการต้องเป็นระดับนานาชาติ ได้เกริ่นไว้บ้างแล้วว่า เริ่มมีปฏิริยาต่อต้านอุดมการณ์ตลาดเสรีในระดับนานาชาติบ้างแล้ว และต้องให้การสนับสนุนต่อไป แต่เราคงพึ่งขบวนการนอกประเทศไม่ได้ เราต้องสนับสนุนขบวนการใดๆ ในระดับภูมิภาค ที่จะสร้างเสริมความร่วมมือกันต่อต้านระบบการเงินโลกาภิวัตน์ แต่ขบวนการระดับภูมิภาคก็ไม่เพียงพอ ภายในประเทศไทยเราต้องลดการโยงเศรษฐกิจไทยกับตลาดทุนต่างประเทศ (international finance) ตัดไปเลยคงไม่ได้ แต่ต้องลดลงแล้ว อย่าเพิ่ม เราต้องการกรอบนโยบายเศรษฐกิจ “มหภาคพึ่งตนเอง” ที่เน้นใช้เงินออมภายในประเทศ เพื่อลดความเปราะบางของระบบการเงินและเศรษฐกิจไทย มิให้ผูกโยงอยู่กับความครอบงำ และความไร้เสถียรภาพของระบบการเงินโลก นอกจากนั้น ยังต้องการปรับยุทธศาสตร์พัฒนาการ จากที่เคยเน้นอุตสาหกรรม มาเป็นเรื่องเกษตรธุรกิจชุมชนให้

สมดุลมากขึ้น และการจัดองค์กรสหกรณ์โดยประชาชนเพื่อเพิ่มภูมิคุ้มกันให้เศรษฐกิจสังคมไทย

ข้าพเจ้าเชื่อว่าสิ่งที่ข้าพเจ้ารวบรวมนำเสนอเป็นสปีริตของ ท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ด้วย ผู้ซึ่งข้าพเจ้ายกย่องว่าความยิ่งใหญ่ของท่านคือ การเป็นตัวอย่างของนักสู้ความครบงำและอำนาจของคนรวย และกลุ่มอภิสิทธิ์ทั้งหลาย.

ภาคผนวก

(พิเศษ)

สถาบันพระมหากษัตริย์ กับรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

ท่านนายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านอธิการบดี ท่านที่เคารพ
ทุกๆ ท่าน ในการกล่าวเรื่อง คุณูปการของท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ที่มีต่อ
สังคมไทย ควรเริ่มต้นด้วยสังขธรรม สังขธรรมประการหนึ่งคือ ความเป็นจริงที่ว่า
สรรพสิ่งทั้งหลายล้วนเปลี่ยนแปลง สรรพสิ่งทั้งหลายเป็นอนิจจัง นั่นคือ ทุกสิ่ง
ทุกอย่างล้วนเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น ตั้งแต่จักรวาลไปจนถึงอะตอม ท่ามกลางกระแส
ของความเปลี่ยนแปลง ถ้ามีระบบใดระบบหนึ่งที่ปรับตัวไม่ได้ ระบบนั้นย่อมเกิด
วิกฤตและเสื่อมสลายไป นี่เป็นความจริงที่เกิดขึ้นกับระบบทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็น
ระบบชีวิตตั้งแต่จุลินทรีย์ไปจนถึงไดโนเสาร์ องค์กร สถาบัน บริษัท ตลอดจน
ไปจนถึงอารยธรรมต่างๆ เช่น อารยธรรมเมโสโปเตเมีย กรีก และโรมัน เป็นต้น
อารยธรรมเหล่านี้ล้วนเสื่อมสลายไปเพราะปรับตัวไม่ได้ท่ามกลางกระแสความ
เปลี่ยนแปลง ต้นเค้าของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของโลกในปัจจุบันเกิดขึ้นเมื่อ
๓๐๐ ปีก่อน เริ่มต้นด้วยการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ อันนำไปสู่การปฏิวัติทาง
อุตสาหกรรม ซึ่งนำไปสู่อำนาจ และการแผ่ขยายอำนาจของมหาอำนาจตะวันตก
ไปทั่วโลก อันก่อให้เกิดกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่เขยวกรากไปทั่วโลก กระทบ
ประเทศน้อยใหญ่ทุกประเทศทั่วไป การที่ประเทศต่างๆ จะปรับตัวต่อกระแสการ
เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงของโลก เป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะการที่จะปรับวิธีคิด
และปรับโครงสร้าง ไม่ว่าสังคมใดสังคมหนึ่ง เป็นเรื่องที่ยากมาก ประเทศต่างๆ
จึงประสบภัยพิบัตินานัปการ เช่น ความขัดแย้ง สงคราม ความผันผวนรุนแรง
ในสังคม วิกฤตการณ์วัฒนธรรม หรือวิกฤตการณ์ในรากเหง้าของตนเอง

พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ และโดยเฉพาะรัชกาลที่ ๕ ทรงพยายามปรับ
ประเทศไทยให้มีความเป็นสมัยใหม่ กระแสความเปลี่ยนแปลงของความเป็นสมัย
ใหม่ของประเทศไทยและของโลกก่อให้เกิดความเครียดเชิงโครงสร้างในสังคมไทย
เพราะโครงสร้างทางสังคมปรับตัวไม่ได้ง่ายๆ ความเครียดเชิงโครงสร้างนำไปสู่

จากคำกล่าวเปิดงานปรีดี พนมยงค์ หน้าตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ ๑๑
พฤษภาคม ๒๕๔๐ โดย ศน.พ.ประเวศ วะสี

ความรุนแรงได้ ดังที่มีความพยายามที่จะก่อการปฏิวัติรัฐประหารที่เรียกว่า กบฏ
ในรัชกาลที่ ๖

ในสมัยรัชกาลที่ ๗ เศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ที่เรียกว่า The Great Depression of ๑๙๓๐ เป็นกระแสใหญ่อีกกระแสหนึ่ง que เพิ่มความเครียดให้สังคม
ไทย ความเครียดเพราะกระแสความเปลี่ยนแปลงจะผลิตปัญหารุนแรงต่างๆ
เข้าสู่รัฐบาลที่รวมศูนย์อำนาจ ถ้าโครงสร้างอำนาจยังรวมศูนย์ ไม่ว่ารัฐบาลนั้น
จะเป็นพระมหากษัตริย์ หรือทหาร หรือพลเรือน ดังที่เราเห็นอุบัติเหตุเภทภัยที่
เกิดขึ้นกับรัฐบาลต่างๆ เรื่อยมา การเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วยสันติวิธีเมื่อ
วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็น
ประมุข ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ ย้ายบทบาทจากจุดศูนย์รวมทางการเมือง
อันเป็นจุดที่หล่อหลอมกลายเป็นศูนย์รวมทางจิตวิญญาณ ซึ่งพันอันตรายจาก
ความเครียด และการเป็นเป้าหมายการเมือง ทำให้เกิดความมั่นคงในสถาบัน
พระมหากษัตริย์สืบมา

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้
สถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์มีความปลอดภัยและมั่นคงยิ่งขึ้น ถ้าศึกษา
ความคิด บทบาท และพฤติกรรมของอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น
มันสมองของคณะราษฎร ทั้งในระหว่างการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และ
หลังจากนั้น จะเห็นว่าอาจารย์ปรีดี คือผู้พยายามพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์
นี่จะเป็นการตรงข้ามกับความพยายามสร้างภาพให้สังคมไทยเข้าใจไปว่าอาจารย์
ปรีดีเป็นปฏิปักษ์กับสถาบันพระมหากษัตริย์ ท่านผู้มีเกียรติครับ ประสพการณ์
ตรงอาจจะหลอกเราได้ เช่น ประสพการณ์โดยตรงกับพื้นผิวโลกจะทำให้เราคิดว่า
โลกแบนเพราะเราเห็นอยู่ทุกวี่ทุกวัน เราจะสรุปว่ามันแบน แต่การประมวล
ความรู้โดยอาศัยหลักฐานต่างๆ สามารถสรุปได้ว่าโลกกลม จากประสพการณ์
ตรงจะคิดว่าดวงอาทิตย์โคจรรอบโลกเพราะเราเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก
ทุกเช้าและตกทางทิศตะวันตกอยู่ทุกเย็น มนุษย์จะเชื่อเช่นนั้นว่าดวงอาทิตย์
โคจรรอบโลก แต่การประมวลความรู้โดยหลักฐานต่างๆ สามารถสรุปได้ว่า โลก
หมุนรอบดวงอาทิตย์ ฉะนั้นประสพการณ์ตรงอาจทำให้เราเข้าใจผิดได้ แต่การ
ประมวลความรู้โดยหลักฐานต่างๆ ทำให้เรารู้ความจริง

เรื่องท่านอาจารย์ปรีดี เช่นกัน ได้มีผู้สนใจสร้างภาพว่าท่านเป็นปฏิปักษ์กับสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่การประมวลความรู้โดยหลักฐานต่างๆ จะพบความจริง ซึ่งตรงกันข้ามคือ ท่านเป็นผู้ที่พยายามที่จะพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ทั้งในการเปลี่ยนแปลงการปกครองในช่วงที่ท่านมีอำนาจทางการเมืองและในช่วงที่ท่านไม่มีอำนาจแล้ว จนวาระสุดท้ายในชีวิตของท่าน ถ้าวิญญูชนใช้การประมวลความรู้โดยหลักฐานจะพบความจริงตามนี้ ความจริงที่ตรงข้ามกับการเล่าลือประดุงเรื่องดวงอาทิตย์โคจรรอบโลก หรือโลกโคจรรอบดวงอาทิตย์

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ ความจริงเป็นเรื่องสำคัญ ความจริง ความรัก ความสมานฉันท์ เป็นเรื่องที่ได้ด้วยกันได้ ความไม่จริงก่อให้เกิดความเกลียดชังความเป็นปฏิปักษ์ และความแตกร้าง ประเทศไทยมีความแตกแยกกันมากเป็นสังคมทอนกำลัง จนไม่มีกำลังที่จะเผชิญวิกฤตการณ์ต่างๆ มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความรู้ ความรักและความสามัคคี ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ถ้าคิดว่าท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์แล้ว จะมองไม่เห็นความดีของอาจารย์ปรีดี ซึ่งมีเป็นอเนกประการ ถ้ารู้ความจริงว่าอาจารย์ปรีดีเป็นผู้พยายามพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ จะเห็นคุณูปการอันยิ่งใหญ่ต่อสังคมไทยของท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์

อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ก่อตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองแห่งนี้ โดยมุ่งที่จะสร้างคนที่มีการศึกษาจำนวนมากขึ้นมามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย อาจารย์ปรีดีวางระบบการคลังของประเทศเมื่อเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง อาจารย์ปรีดีพยายามวางความสัมพันธ์ที่ถูกต้องระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศเมื่อเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้ดำเนินการแก้ไขสนธิสัญญาสิทธินอกอาณาเขตที่ไทยเสียเปรียบต่างประเทศและเสียศักดิ์ศรี หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองไม่ถึง ๑๐ ปี เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นบุกไทย ยกทัพเข้ามาประเทศไทย และบังคับให้ประเทศไทยประกาศสงครามกับสัมพันธมิตร อาจารย์ปรีดีในขณะดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ก่อตั้งขบวนการเสรีไทยเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามพันธมิตรถือว่าประเทศไทยแพ้สงครามด้วย อาจารย์ปรีดีใน

ฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และหัวหน้าขบวนการเสรีไทย ได้ซึ่งประกาศ
สันติภาพเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๔ โดยถือว่าการประกาศสงครามเป็นโมฆะ
ประเทศไทยไม่มีกรณีสงครามกับสัมพันธมิตร และดำเนินการเจรจากับฝ่าย
สัมพันธมิตรให้รับรองอิสรภาพของประเทศไทย

การประกาศสันติภาพของอาจารย์ปรีดีเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๔
เท่ากับเป็นการกู้อิสรภาพของประเทศไทย จากการตกเป็นเมืองขึ้นของสัมพันธมิตร
จากคุณูปการในการรักษาบ้านเมืองไว้เมื่อพระมหากษัตริย์ยังทรงพระเยาว์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้ทรงตอบแทนคุณงามความดีของ
ท่านอาจารย์ปรีดี ด้วยการทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาให้ดำรงตำแหน่ง
รัฐบุรุษอาวุโส เป็นคนแรกและคนเดียวของประเทศไทย

ท่านรัฐบุรุษอาวุโสเป็นตัวอย่างของสามัญชนคนไทยที่มีความรักชาติบ้าน
เมืองอย่างแรงกล้า พยายามเรียนรู้จนเกิดปัญญา ใช้ปัญญาทำงานเพื่อประเทศ
ชาติ ดำรงตนอยู่ในความสุจริต ถูกต้อง มีความกล้าหาญ เป็นกำลังสำคัญใน
การก่อให้เกิดประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พิทักษ์สถาบัน
พระมหากษัตริย์ เชิดชู และพยายามพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ดำรงตำแหน่ง
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หัวหน้าขบวนการเสรีไทย นายกรัฐมนตรี เป็น
ผู้รักษาบ้านเมืองไว้ในยามคับขัน ไม่ให้ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่น นับว่า
อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เป็นคนดีศรีสยามโดยแท้

การที่มีคนไทยคนหนึ่งเป็นคนดีถึงขนาดนี้ เป็นเรื่องหาได้ยาก ควรที่สังคม
ไทยโดยเฉพาะอนุชนคนรุ่นหลังจะได้รู้ความจริง มีความภูมิใจในความดีของ
เพื่อนร่วมชาติที่ทรงคุณงามความดีอันสูงยิ่งเช่นนี้ และเกิดความบันดาลใจที่จะ
ทำความดีเพื่อชาติบ้านเมือง

ท่านรัฐบุรุษอาวุโสเกิดเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๔๓ หรือตรงกับ
ค.ศ.๑๙๐๐ ในปี ค.ศ.๒๐๐๐ หรือปี พ.ศ.๒๕๔๓ ปีข้างหน้าท่านจะมีชาติกาลครบ
๑ รอบศตวรรษ ในโอกาสเช่นนี้ ประเทศไทยควรจะทำอะไรอันเป็นสัญลักษณ์
เพื่อให้สังคมไทยระลึกถึงคุณูปการอันยิ่งใหญ่ที่ท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสมีต่อสังคมไทย เพื่อก่อให้เกิดกำลังใจในชาติบ้านเมืองในการที่จะก้าว
เดินต่อไปข้างหน้า รัฐบาลควรเป็นเจ้าภาพจัดงานโดยจะเรียกว่า “งานฉลอง

๑ ศตวรรษ ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสของไทย” หรือ “๑ ศตวรรษ ปรีดี คนดีศรีสยาม” หรือชื่ออื่นในทำนองนี้ก็ตาม ประกอบกับการสร้างสื่อในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้รู้จักคนไทยที่ประกอบคุณงามความดีแก่แผ่นดินเกิด นอกจากนั้นรัฐบาลควรจะดำเนินการเสนอให้ UNESCO ประกาศให้อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสของไทยเป็นบุคคลสำคัญของโลก เพื่อโลกจะได้รับรู้การมีบุคคลสำคัญระดับโลกของประเทศไทย

ท่านผู้มีเกียรติครับ ถ้ารัฐบาลได้ทำตามนี้จะเกิดความเป็นมงคล มงคลกับรัฐบาลเอง และมงคลกับสังคมไทย คนไทยนั้นถือเรื่องมงคล มงคลเกิดจากความจริง ความงาม ความถูกต้อง การมีความกตัญญูตเวทีต่อคนที่มีบุญคุณ สังคมที่มีความกตัญญูตเวทีต่อคนที่ควรกตัญญูตเวที ย่อมเป็นสังคมที่มีความเป็นมงคลอยู่ในตัว ในปี พ.ศ.๒๕๔๓ นี้ หรือ ค.ศ.๒๐๐๐ จะเป็นปีแห่งชาตกาลครบรอบศตวรรษของคนไทยผู้ทรงคุณวิเศษอีกท่านหนึ่ง คือ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี การประกาศเกียรติคุณของคนไทยผู้ทรงคุณงามความดีสูงสุดมากกว่า ๑ คน ไม่ใช่ข้อเสียหยาอะไร ตรงข้าม กลับจะเป็นไปในทางที่เป็นคุณยิ่งขึ้น เรายังมีคนไทยที่ทรงคุณงามความดีสูงจำนวนมากคนเท่าใดที่จะให้โลกได้รับรู้ ยังเป็นการดีเท่านั้น

ท่านผู้มีเกียรติครับ สังคมไทยควรจะล่วงพ้นการคิดอย่างชาดวุฒิกวาทหรือคิดอย่างเด็กๆ ว่า ถ้ารักคนนี้ต้องไม่รักคนโน้น การคิดแบบแยกข้าง แยกพวก ได้ทำลายสังคมไทยมามากเกินไป ควรจะปรับเปลี่ยนวิธีคิดมาเป็นการคิดแบบเชื่อมโยงเป็นบูรณาการ

ท่านที่เคารพครับ สังคมไทยthonกำลังกันเองมามาก จนสังคมอ่อนแอถึงเวลาที่เราจะสร้างความรักความสามัคคีกัน ความ เป็นมงคล ให้เกิดขึ้นในชาติบ้านเมือง เพื่อสังคมไทยจะได้มีกำลังของแผ่นดินหรือภูมิพละในการดำเนินไปข้างหน้า สามารถเอาชนะอุปสรรคอันยากลำบากนานาประการ สามารถสร้างสันติภาพและสันติสุขให้เกิดขึ้นในแผ่นดินของเราให้จงได้ อันเป็นสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ขอขอบพระคุณครับ

ผลการประชุมคณะรัฐมนตรี

เรื่อง การเสนอชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลสำคัญ
บรรจุไว้ในปฏิทินของยูเนสโก

คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ ในการเสนอชื่อ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ไปยังองค์การยูเนสโก เพื่อขอให้องค์การยูเนสโกบรรจุชื่อไว้ในปฏิทินการเฉลิมฉลองบุคคลสำคัญและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ (Anniversaries of great personalities and historic events) เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปีแห่งชาตกาล และให้ความเห็นชอบโครงการเฉลิมฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทั้งนี้ เนื่องจากในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ จะเป็นวาระครบรอบชาตกาล ๑๐๐ ปี ของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ อดีตผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ผู้ซึ่งประกอบคุณงามความดีอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติ และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกในด้านการศึกษา สันติภาพ ตลอดจนประชาธิปไตยแก่ชาวไทยและชาวโลก และเป็นผู้ที่ได้สร้างคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติ และราษฎรไทย โดยได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญ เสียสละ ในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน รัฐบุรุษอาวุโส นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง และเลขาธิการคนแรกของสภาผู้แทนราษฎรสยาม อันจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนของชาติที่จะทำนุบำรุงบ้านเมืองต่อไป

ประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๐

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๓๖๐/๒๕๔๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส

ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์

ตามที่ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ จะเป็นวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติและราษฎรไทย เพื่อให้การจัดงานฉลองในวาระดังกล่าวดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นายกรัฐมนตรีจึงแต่งตั้งบุคคลรายนามต่อไปนี้เป็นกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ คือ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)	๑๒. นายประเวศ วะสี
๒. พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)	๑๓. นายพนัส สิมะเสถียร
๓. ประธานรัฐสภา	๑๔. นายมารุต บุณนาค
๔. ประธานศาลฎีกา	๑๕. นายระพี สาคริก
๕. ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์	๑๖. นายสถาพร กวิตานนท์
๖. นายกันตธีร์ ศุภมงคล	๑๗. นายสุธี สิงห์เสนห์
๗. นายฉัตรทิพย์ นาถสุภา	๑๘. นายเสน่ห์ จามริก
๘. นายชวน หลีกภัย	๑๙. นายเสม พริ้งพวงแก้ว
๙. ม.ร.ว.เทพ เทวกุล	๒๐. นายเสริมศักดิ์ การุณ
๑๐. นายนิคม จันทรวิทุร	๒๑. นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์
๑๑. นายประมวล สภาวสุ	๒๒. นายอุทัย พิมพ์ใจชน

คณะกรรมการอำนวยการ

๑. นายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการ

รองประธานกรรมการ

๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๓. รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
๔. นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๕. ประธานมูลนิธิเสรีไทยโกเศศ-นาคะประทีป
๖. ประธานชมรม ต.ม.ภ.ก.สัมพันธ์

กรรมการ

๗. ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๘. ผู้แทนสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
๙. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑๐. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ
๑๑. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย
๑๒. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข

๑๓. ผู้แทนสำนักงบประมาณ	๓๒. ผู้แทนสมาคมสิทธิเสรีภาพแห่งประเทศไทย
๑๔. ผู้แทนกรมธนารักษ์	๓๓. ผู้แทนสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
๑๕. ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย	๓๔. ผู้แทนคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย
๑๖. ผู้แทนการสื่อสารแห่งประเทศไทย	๓๕. ผู้แทนองค์กรเครือข่ายเดือนตุลา
๑๗. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้แทน	๓๖. ผู้แทนสภชาชนคนจน
๑๘. ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน	๓๗. เลขาธิการสหพันธ์นิสิตนักศึกษา แห่งประเทศไทย
๑๙. ผู้แทนสำนักจุฬาราชมนตรี	๓๘. นายกองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๐. ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย	๓๙. ประธานสภานักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๑. ผู้แทนมูลนิธิปรีดี พนมยงค์	๔๐. นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ
๒๒. ผู้แทนมูลนิธิปิวย อึ้งภากรณ์	๔๑. นายจาตุรนต์ ฉายแสง
๒๓. ผู้แทนมูลนิธิโกลด คิมทอง	๔๒. นายปรีชา สุวรงค์ตัด
๒๔. ผู้แทนมูลนิธิซูวิทย์ โอวาทพงษ์	๔๓. นายพินิจ จารุสมบัติ
๒๕. ผู้แทนมูลนิธิดวงประทีป	๔๔. นายพิรพันธุ์ พาลุสุข
๒๖. ผู้แทนมูลนิธิเด็ก	๔๕. นายโกศล พลกุล
๒๗. ผู้แทนมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม	๔๖. นายสมศักดิ์ สืบตระกูล
๒๘. ผู้แทนมูลนิธิสื่อสร้างสรรค์	๔๗. นายอดิศร เพียงเกษ
๒๙. ผู้แทนมูลนิธิบูรณะชนบท	๔๘. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
๓๐. ผู้แทนสถาบันสันติประชาธรรม	๔๙. นายอาร์เพญ อุตรสินธุ์
๓๑. ผู้แทนสมาคมธรรมศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	กรรมการและเลขานุการ
๕๐. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๕๑. นายพนม เี่ยมมประยูร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๕๒. นายพิภพ ธงไชย	

คณะกรรมการดำเนินงาน

๑. นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ประธานกรรมการดำเนินงานภาครัฐ
๒. ประธานมูลนิธิเสรีไทยโกเศศ-นาคะประทีป	ประธานกรรมการดำเนินงานภาคเอกชน

กรรมการ

๓. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดทำของที่ระลึก
๔. ประธานชมรม ต.ม.ธ.ก. สัมพันธ์	ดวงตราไปรษณียากรและเหรียญกษาปณ์
๕. นางสาวศิริ สุวรรณสถิตย์	๕. ประธานอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ
๖. ประธานอนุกรรมการฝ่ายศึกษาและประมวลผลงานของ คาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์	๑๐. ประธานอนุกรรมการฝ่ายการเงินและจัดหาทุน
๗. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อ คาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์	๑๑. ประธานอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์
ต่อองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย	๑๒. ประธานอนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม
	๑๓. ประธานอนุกรรมการฝ่ายนิทรรศการ
	๑๔. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก

๑๕. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดทำสื่อเผยแพร่เกียรติคุณ รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ สำหรับเด็กและเยาวชน	๒๑. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการสำนักวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
๑๖. ประธานอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา	๒๒. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์
๑๗. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดประกวดภาพยนตร์ รางวัลพระเจ้าช้างเผือก	๒๓. ประธานอนุกรรมการฝ่ายประสานงาน
๑๘. ประธานอนุกรรมการฝ่ายรางวัล ปรีดี พนมยงค์ สำหรับบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านประชาธิปไตยและสันติภาพ	๒๔. นางซูลีพร เกษโกวิท
๑๙. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณ์สถาน ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์	๒๕. นางดุสิต บุญที่ศนกุล
๒๐. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณ์สถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๒๖. นายประณิต ภูมิถาวร
๓๒. นายพนม เอี่ยมประยูร	๒๗. นายวิชญ์ วรัญญ์
๓๓. นายพิภพ ธงไชย	๒๘. นางวาณี สายประดิษฐ์
๓๔. นางสาววรรณิ์ สำราญแพทย์	๒๙. นายสันต์ หัตถิรัตน์
๓๕. นายกมล กมลตระกูล	๓๐. นายสุรพล นิตโกรพจน์
	๓๑. นายเหวง ไตรจิรากร
	กรรมการและเลขานุการ
	คณะกรรมการดำเนินงานภาครัฐ
	กรรมการและเลขานุการ
	คณะกรรมการดำเนินงานภาคเอกชน
	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
	คณะกรรมการดำเนินงานภาครัฐ
	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
	คณะกรรมการดำเนินงานภาคเอกชน

คณะอนุกรรมการดำเนินงาน

๑. อนุกรรมการฝ่ายศึกษา วิจัยและประมวลผลงานของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์	
ผู้อำนวยการสถาบันปรีดี พนมยงค์	ประธานอนุกรรมการ
๒. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ต่อองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ	
นายวิเชียร วัฒนคุณ	ประธานอนุกรรมการ
๓. อนุกรรมการฝ่ายจัดทำของที่ระลึก ดวงตราไปรษณียากรและเหรียญกษาปณ์	
อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ประธานอนุกรรมการ
๔. อนุกรรมการฝ่ายวิชาการ	
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ประธานอนุกรรมการ
๕. อนุกรรมการฝ่ายการเงินและจัดหาทุน	
นางสาววารี หะวานนท์	ประธานอนุกรรมการ
๖. อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์	
นายมานิจ สุขสมจิตร์	ประธานอนุกรรมการ
๗. อนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม	
นายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์	ประธานอนุกรรมการ

๘. อนุกรรมการฝ่ายนิทรรศการ
นายชาณุวิทย์ เกษตรศิริ ประธานอนุกรรมการ
๙. อนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก
นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์ ประธานอนุกรรมการ
๑๐. อนุกรรมการฝ่ายจัดทำสื่อเผยแพร่เกียรติคุณรัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
สำหรับเด็กและเยาวชน
ผู้แทนมูลนิธิเด็ก ประธานอนุกรรมการ
๑๑. ประธานอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา
นายสันติสุข โสภณศิริ ประธานอนุกรรมการ
๑๒. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดการประกวดภาพยนตร์รางวัลพระเจ้าช้างเผือก
นายโดม สุขวงศ์ ประธานอนุกรรมการ
๑๓. ประธานอนุกรรมการฝ่ายรางวัลปรีดี พนมยงค์ สำหรับบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านประชาธิปไตย
และสันติภาพ
นายเสม พรึงพวงแก้ว ประธานอนุกรรมการ
๑๔. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณสถาน ๑๐๐ ปี
รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
นายพิภพ ธงไชย ประธานอนุกรรมการ
๑๕. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณสถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
นายสุภัทร สุคนธวัต ประธานอนุกรรมการ
๑๖. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการสำนักวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
นายกิตติศักดิ์ ประกิต ประธานอนุกรรมการ
๑๗. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์
นายสุริชัย หวันแก้ว ประธานอนุกรรมการ
๑๘. อนุกรรมการฝ่ายประสานงาน
นายพนม เอี่ยมประยูร ประธานอนุกรรมการ

ให้คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นนี้ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และในการนี้ให้มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการใดๆได้ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๐

(พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ)
นายกรัฐมนตรี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๑๔๕/๒๕๔๐

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส

นายปรีดี พนมยงค์ และคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ

ตามที่ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ จะเป็นวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของรัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติและราชฎไทย และได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๓๖๑/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ไปแล้วนั้น

เพื่อให้การจัดงานฉลองในวาระดังกล่าว ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นายกรัฐมนตรีจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

๑. ให้ปรับปรุงชื่อคณะกรรมการฯ เป็นคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์

๒. ให้แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ และคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ ดังนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....

นายอดุล วิเชียรเจริญ

คณะกรรมการอำนวยการ

.....

นายบรรณิธิ เศรษฐบุตร

รองประธานกรรมการอำนวยการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

.....

๑. นายบรรณิธิ เศรษฐบุตร

รองประธานกรรมการดำเนินงานภาครัฐ

กรรมการ

๒. นางจรรยา ไวยนันท์

๗. นายครุฑิต ตัมพานูวัตร

๓. นายจริย์วัฒน์ สันตะบุตร

๘. นายภูวดล ทรงประเสริฐ

๔. นายโชคชัย สุทธาเวศ

๙. นางสุทธาสินี วัชรบุรณ์

๕. นายสมเกียรติ อภิญาชน

๑๐. นายอนันต์ วิริยะพินิจ

๖. นายบัณฑิต ลำช้า

• • • • •

๑. คณะอนุกรรมการฝ่ายศึกษา วิจัยและประมวลผลงานของนายปรีดี พนมยงค์

- ๑. ผู้อำนวยการสถาบันปรีดี พนมยงค์**

อนุกรรมการ

๒. นายนิคม จันทรวีฑูร	๑๐. นายสะอาด พิมพ์สวัสดิ์
๓. นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล	๑๑. นายระวี ฤกษ์จำนง
๔. นายปรีดี เกษมทรัพย์	๑๒. นายสงัด ศรีวงิก
๕. นายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์	๑๓. นายศุภปรีดา พนมยงค์
๖. นายวิฑิตวงศ์ ณ บ่อมเพชร	๑๔. นายฉัตรทิพย์ นาถสุภา
๗. นายประทุม โฉมฉาย	๑๕. นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ
๘. นายสมจิตต์ อินสิงห์	๑๖. นายชัยวัฒน์ สดอานันท์
๙. นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์	

- ๑๗. นางสาวปราณี กรุพินธารักษ์**

๒. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อ นายปรีดี พนมยงค์ ต่อบอร์ดการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

๑. นายวิเชียร วัฒนคุณ ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	๗. ผู้อำนวยการกองการสังคม
๓. รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรมองค์การระหว่างประเทศ
๔. อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ	กระทรวงการต่างประเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ	๘. ประธานชมรม ต.ม.อ.ก. สัมพันธ์
๕. รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์	๙. ผู้แทนสมาคมธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ในพระบรมราชูปถัมภ์
๖. ผู้อำนวยการกองสัมพันธ์ต่างประเทศ	๑๐. นายพนม เอี่ยมประยูร
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	
๑๑. นายประณิต ภูมิदार	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. นางสาวสุทธิลักษณ์ จงอุดมสุข	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๓. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำของที่ระลึก ดวงตราไปรษณียากรและเหรียญกษาปณ์

๑. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นางยุพิน โกศดุสิตยุกต์

๔. นายหริรักษ์ สุตะบุตร

๓. นายภัทรพงศ์ ศรีเขียวอินทร์

๕. นายอัคนี อรัญยานนท์

๖. นายคณิต พิชฌณิชย์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. นางสาวสมศรี กัณทพงศ์

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๔. คณะอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ

๑. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายจรัญ โฆษณานันท์

๖. นายพนม เอี่ยมประยูร

๓. นายชัยวัฒน์ นูนาค

๗. นางสาวณิ สายประดิษฐ์

๔. นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

๘. นายสมคิด เลิศไพฑูรย์

๕. นางสาวนวลฉวี สุธรรมวงศ์

๙. นายสันติสุข โสภณสิริ

๑๐. นางสุภาพ ดวงใส

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๑. นางชนันดา อธิยะวุฒิ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๕. คณะอนุกรรมการฝ่ายการเงินและจัดหาทุน

อนุกรรมการที่ปรึกษา

๑. นายกสมาคมธรรมศาสตร์

๔. นายพนัส ลิ้มเสถียร

๒. นายดำรงศักดิ์ ฤกษ์ณมระ

๕. นายสุธี สิงห์เสนห์

๓. นายประมวล สภาวสุ

๖. คุณวารี หะวานนท์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๗. นางจตุพร ไวยนันท์

๑๔. นายสงคราม ชัยประวัติดำรงค์

๘. นายชัชวาลย์ ศรีศรี

๑๕. นายสม จาตุศรีพิทักษ์

๙. นายทองมา หงส์ลัดดารมภ์

๑๖. นายสมชาย สกุลสุรัตน์

๑๐. นายนิริศ ชัยสูตร

๑๗. นายสุขสันต์ จิรจิราเวช

๑๑. นางสาวประนอม ไชวินวิพัฒน์

๑๘. นายอุทัย อัศวพัฒนากุล

๑๒. นายวิเชียร กลิ่นสุคนธ์

๑๙. ผู้อำนวยการกองคลัง

๑๓. นายวีระ มานะคงศรีชีพ

๒๐. หัวหน้างานการเงิน

๒๑. นางสาววรรณิ์ สำราญเวทย์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๖. คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

๑. นายมานิจ สุขสมจิตร

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายกมล ฉายาวัฒนะ

๑๕. นางวัชรินทร์ วาณิช

๓. นายบำรุง สุขพรรณ

๑๖. นายสมเจตน์ ชวนชาติ

๔. นางสาววิภา สุขกิจ

๑๗. นายคณิต พืชนิชย์

๕. นายสมหมาย ปาจิณต์

๑๘. นายมนูญ พุดทอง

๖. นายกำแหง กริตานนท์

๑๙. นายคณิต พันธรักราชเดช

๗. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษ์

๒๐. นายปราโมช สัมชุกร

๘. นางผาณิต พูนศิริวงศ์

๒๑. นายสมภพ ศรีสมวงศ์

๙. นายวิทยา ตันทสุทธิ

๒๒. นางกรรณิการ์ วิริยะกุล

๑๐. นายสุวัฒน์ ทองธนากุล

๒๓. นายทวีสิน สถิตยรัตนชีวิน

๑๑. นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์

๒๔. นายสมณา นทีไวทยะ

๑๒. นายสมชาย กรสุวรรณสมบัติ

๒๕. นายธวัชชัย โพธิ์นทราภา

๑๓. นายดำฤทธิ์ วิริยะกุล

๒๖. นางอุบล แป๊ะอีมล่อง

๑๔. นายชวรงค์ ลิ้มปัทมปานี

๒๗. นางสาวสุภาณี แก้วมณี

๒๘. นางนุตรธยาดี โกศลศักดิ์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. คณะอนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

๑. นายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายชูชาติ หมั่นอินกุล

๕. นายสุพจน์ แจ่มเร็ว

๓. นายทวีศักดิ์ ไยมือง

๖. นางอุษฎิ บุญทัศนกุล

๔. นายนิวัติ กองเพียร

๗. นายอำนาจ เย็นสบาย

๘. นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

อนุกรรมการและเลขานุการ

๘. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก

๑. นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายระวี ฤกษ์จำนง

๖. นายวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์

๓. นายกมล กมลตระกูล

๗. นายสมจิตต์ อินสิงห์

๔. นายคณิต พืชนิชย์

๘. นายสันติสุข โสภณศิริ

๕. นายพิรุณ ฉัตรวณิชกุล

๙. นายสุภรณ์ พรหมพันธุ์ม

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๐. นายสมชาย หอมละออ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๙. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำสื่อเผยแพร่เกียรติคุณ นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส สำหรับ
เด็กและเยาวชน

๑. นายพิภพ ธงไชย

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายกมล กมลตระกูล

๗. นายธีรพัฒน์ อัครสังสิทธิ

๓. นางกาญจนา กาญจนสุด

๘. นางปริญญา ศรีธัญรัตน์

๔. นายจรัส ดิษฐาภิรักษ์

๙. นายพิรุณ ฉัตรวนิชกุล

๕. นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ

๑๐. นายรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์

๖. นางคุชฎี บุญทัศน์กุล

๑๑. นายสมบัติ บุญงามอนงค์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๐. คณะอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา

๑. พระไพศาล วิสาโล

อนุกรรมการที่ปรึกษา

๒. นายสันติสุข โสภณสิริ

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๓. นางสาวจิตติมา คุณศิริานนท์

๗. นายนิพนธ์ แจ่มดวง

๔. นายธีรารัง ปัทมภาส

๘. นายวรพงศ์ เวชชาลินนท์

๕. นางสาวนงลักษณ์ ตรงศิลป์

๙. นายสมเกียรติ มีธรรม

๖. นางสาวนารี แซ่ตั้ง

๑๐. นางสาวลิวิวรรณ นิจเจริญ

๑๑. นายสุรสม กฤษณะจุฑะ

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๑. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดการประกวดภาพยนตร์รางวัลพระเจ้าช้างเผือก

๑. นายโตม สุขวงค์

ประธานอนุกรรมการ

๒. นายอดิศักดิ์ เข็กรัตน์

รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๓. นางณิชา จริยะเศรษฐกิจ

๕. นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

๔. นายภาณุ อารี

๖. นางสาวชลิดา เอื้อบำรุงจิต

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. นางสาววิมลรัตน์ อรุณโรจน์สุริยะ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๒. คณะอนุกรรมการฝ่ายรางวัลปรีดี พนมยงค์ สำหรับบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านประชาธิปไตย และสันติภาพ

๑. นายเสม พริ้งพวงแก้ว

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายโคทม อารียา

๕. นายมาร์ค ตามไท

๓. นายเดช คุ้มคชา

๖. นายวิชณุ วรรณัญญ

๔. นางธีรนาถ กาญจนอักษร

๗. นายพิภพ ธงไชย

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๓. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณ์สถาน ๑๐๐ ปี นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

๑. นายพิภพ ธงไชย

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นางดุขฤ์ บุญทัศนกุล

๔. นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ

๓. นายสมศักดิ์ สืบตระกูล

๕. นายชาญวิทย์ อรัณยฤทธิ์

๖. นายอนันต์ วิริยะพินิจ

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. นายก่อพงษ์ ตอนสกุล

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๔. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณ์สถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อนุกรรมการที่ปรึกษา

๑. นายวิเชียร กลิ่นสุคนธ์

๓. นายพระนาย สุวรรณรัฐ

๒. นายทิวา เงินยวง

๔. นายเฉลียว จรัสศรี

๕. นายสุภัทร สุคนธวัธ

ประธานอนุกรรมการ

๖. นายปัญญา น้ำเพชร

รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๗. นายภฤตา ณ บิ่อมเพชร

๑๒. นายจรัส ดิษฐาภิชัย

๘. พันเอก (พ) ชัยนธ์ อัมพนันท์

๑๓. นางสาวนัยนา สุภาพัง

๙. นายยงยศ เล็กกลาง

๑๔. นายสันติ จิยะพันธ์

๑๐. นายนิเวศ พันธุ์เจริญวรกุล

๑๕. นางสาวดวงใจ สุภาพัง

๑๑. นายสมยศ พฤกษาเกษมสุข

๑๖. นางสาวชลลดา บุญเกษม

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๕. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการสำนักวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

๑. นายกิตติศักดิ์ ปกติ

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายอภิชัย พันธเสน

๖. นายธีรยุทธ บุญมี

๓. นายเกษียร เตชะพีระ

๗. นายพนม เอี่ยมประยูร

๔. นายชัยวัฒน์ สดาอานันท์

๘. นายวรพจน์ วัชรพิชญ์

๕. นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ

๙. นายประชา หุตานุวัตร

๑๐. ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดปรีดี พนมยงค์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๖. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์

๑. นายสุริชัย หวันแก้ว

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายไชยนต์ รัชชกุล

๕. นางสาวพรเพ็ญ อันตระกูล

๓. นายเดช ทุมคชา

๖. นายวิทยา สุจริตธนารักษ์

๔. นายบัณฑิต อ่อนดำ

๗. นางวิระดา สมสวัสดิ์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๗. คณะอนุกรรมการฝ่ายประสานงาน

๑. นายพนม เอี่ยมประยูร

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. ประธานชมรม ต.ม.ธ.ก. สัมพันธ์

๔. นายสมเกียรติ วรรณญาณันท์

๓. นายพิภพ ธงไชย

๕. นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

๖. นางสาววรรณิ์ สำราญเวทย์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. นางวิภา เกตสระ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๘. นางสาววรรณวิภา แสงสารพันธ์

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล
รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ทั้งนี้ให้แต่ละฝ่าย

๑. จัดทำแผนงานและรายละเอียดของงานที่จะจัดทำ โดยจะต้องอยู่ในขอบเขตของ
รายละเอียดของงานตามที่เสนอไว้ในโครงการ โดยเน้นว่าต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ
ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
๒. ระบุว่าเป็นแผนงานของฝ่ายใดและจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของแผนงานแต่ละเรื่อง
๓. จัดทำงบประมาณทั้งด้านรายรับและรายจ่าย รวมทั้งระบุแหล่งเงินทุนที่จะนำมาใช้จ่ายใน
การดำเนินการตามแผนงาน
๔. จัดทำตารางเวลาในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน
๕. เสนอแผนงานที่ได้จัดทำขึ้น ต่อคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อพิจารณานำเสนอให้คณะ
กรรมการอำนวยการอนุมัติและให้ความสนับสนุน และ
๖. ดำเนินการตามแผนงานที่ได้รับอนุมัติให้เสร็จเรียบร้อยตามเวลาที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

(นายชวน หลีกภัย)
นายกรัฐมนตรี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๔๗/๒๕๔๒

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี

รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์

ตามที่ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๔๓ จะเป็นวันครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นผู้มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติและราษฎรไทย และได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๖๐/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๔๔/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๑ แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ และคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ ไปแล้วนั้น

เพื่อให้การจัดงานฉลองในวาระดังกล่าว ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นายกรัฐมนตรีจึงแต่งตั้งบุคคลดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้ เป็นกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการดำเนินงาน

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ทำพระจันทร์

กรรมการ

คณะอนุกรรมการ

๑. คณะอนุกรรมการฝ่ายนิทรรศการ

๑. นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ

ประธานอนุกรรมการ

๒. นายสมชัย ศรีสุทธิยากร

รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๓. นางสาวนวลฉวี สุธรรมวงศ์

๕. นางสาวสุดี เมฆา

๔. นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

๖. ประธานชมรมนักศึกษาเรียนดีจากชนบท

๗. นางวนิดา จันทนทัศน์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๘. นางสาวดาวเรือง แนวทอง

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. คณะอนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

อนุกรรมการ

๑. นายสมชาย วัชรสมบัติ

๒. นายสาโรช เพิกสาลี

๓. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก

นางสาวสุรัสวดี หุ่นพยนต์

อนุกรรมการ

๔. คณะอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา

อนุกรรมการ

๑. นายศิริลักษณ์ บันบัวรุ่งกิจ

๓. นายจเร พันธุ์เปรื่อง

๒. นายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์

๔. นายศุภพงศ์ ขจรทิพย์

๕. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินการโครงการอนุสรณ์สถานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. นายสมคิด สืบตระกูล

ที่ปรึกษา

๒. นายนิเวศ พันธุ์เจริญวรกุล

รองประธานอนุกรรมการ

๓. นายบุญล ทานาค

อนุกรรมการ

๖. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการสำนักวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

นายจรัส ดิษฐาอภิชัย

อนุกรรมการ

๗. คณะอนุกรรมการฝ่ายประสานงาน

นายโชคชัย สุทธาเวช

อนุกรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๒

(นายชวน หลีกภัย)

นายกรัฐมนตรี

ประกาศ อานันทมหิดล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ได้เคยรับหน้าที่บริหาร
ราชการแผ่นดินในตำแหน่งสำคัญๆ มาแล้วหลายตำแหน่ง จนในที่สุดได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
และปรากฏว่า ตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระ
มหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ทั้งได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในความปรีชา
สามารถว่าเพียงพอประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็นอันมากประการ

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ ไว้ในฐานะ
รัฐบุรุษอาวุโส และให้มีหน้าที่ปรึกษากิจราชการแผ่นดิน เพื่อความวัฒนาถาวร
ของชาติสืบไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๒ ตอน ๗๐ วันที่ ๑๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘)

ที่ กต 0804/3367

กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา กทม. 10400

23 พฤศจิกายน 2542

เรื่อง องค์การยูเนสโกประกาศให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลสำคัญของโลก

เรียน ประธานคณะกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ต่อองค์การยูเนสโก (ดร.วิเชียร วัฒนคุณ)

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ ทม 0701/4392 ลงวันที่ 24 กันยายน 2542

ตามหนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่อ้างถึงแจ้งมติของคณะกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ต่อองค์การยูเนสโก มอบหมายให้ ดร. วิเชียร วัฒนคุณ ประธานอนุกรรมการฯ และ ดร.ประณิต ภูมิถาวร อนุกรรมการและเลขานุการ เดินทางไปร่วมสังเกตการณ์และติดตามการประชุมคณะกรรมการบริหาร ครั้งที่ 157 ขององค์การยูเนสโก ระหว่างวันที่ 5 - 22 ตุลาคม 2542 ความแจ้งอยู่แล้วนั้น

กระทรวงการต่างประเทศได้รับรายงานจากสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปารีสว่า เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2542 ที่ประชุมคณะกรรมการ (Commission) 1 ของการประชุมสมัชชาสามัญ (General Conference) ขององค์การยูเนสโก ได้พิจารณารับรองการเสนอให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลไทย เป็นบุคคลสำคัญของโลก ตามการเสนอของคณะกรรมการบริหาร (Executive Board) และ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2542 ในที่ประชุมสมัชชาสามัญ (General Conference) ครั้งที่ 30 ขององค์การยูเนสโก ได้มีมติประกาศให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลไทย เป็นบุคคลสำคัญของโลกอย่างเป็นทางการแล้ว และจะมีการจัดพิมพ์การเฉลิมฉลองบุคคลและเหตุการณ์สำคัญเป็นรูปเล่มเพื่อแจกจ่ายประเทศสมาชิกขององค์การยูเนสโกต่อไปโดยองค์การยูเนสโกจะเข้าร่วมเฉลิมฉลองด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูชัย เกษมสานติ)

รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

กรมองค์การระหว่างประเทศ

กองการสังคม

โทร. 643-5065, 643-5066

โทรสาร 643-5064

ประสบการณ์จากประวัติศาสตร์บอกกับเราว่า เมื่อใดมีภาวะ
วิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อนั้นความสัมพันธ์ระหว่างคนรวยและคนจนจะ
เกิดอาการเขม็งเกลียว เป็นความขัดแย้ง และเกิดการแยกเป็นสองขั้ว
ผลกระทบที่ตามมาอาจจะเลวร้าย ท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ได้
เคยผ่านสถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าวมาแล้วในช่วงชีวิตการเมือง
ของท่าน เมื่อทศวรรษ ๒๔๗๐ และ ๒๔๙๐

เมื่อคนรวยและผู้มีอำนาจตกอยู่ในภาวะที่รู้สึกว่ารานะและ
ผลประโยชน์ของตนถูกคุกคามโดยข้อเรียกร้องของคนจน หรือถ้า
หากพวกเขารู้สึกว่า ภาวะความขัดแย้งอาจนำไปสู่ความไม่สงบของ
สังคม พวกเขาจะมีปฏิกิริยาทันที ในอดีต กลุ่มคนรวยและผู้มีอำนาจ
ได้เคยผลักดันให้รัฐบาลใช้มาตรการรุนแรงสยบขบวนการคนจน
และผู้ที่ยสนับสนุนคนจนอย่างไม่ปราณี นี่เป็นสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น
ในสังคมไทยได้อีก

ผาสุก พงษ์ไพจิตร

จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี
ชาตกาลนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส
(๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๕๓)

ISBN 974-7833-07-7

9 789747 833072

ราคา ๖๐ บาท